

Nhwalo Gwambone oguandikigwe na Maluko Kilongoi

Nhwalo Gwambone gwa Maluko nga kati ja itabu ncheche ya Mulilagano Liyono elilanduli kutama kwa Yesu Kilisto padunia. Kila kitabu kikemigwa, “Injili” mana gakwe, “Nhwalo Gwambone.” Uandikigwa na Matayo na Maluko na Luka na Yohana kuboka pukujomoka Yesu. Nhwalo Gwambone gwa Maluko nnyipi kati ja Minhalo ncheche jenie. Iaminika kutenda kitabu cha Maluko nga chukutumbu kuandikigwa kati ja Minhalo joa ni kiandikigwa kati ja chaka cha 65-70 kuboka pukujomoka Yesu. Akachomi ajingi baamine kutenda uandikigwa Kuloma kupala kalimbia mwojo bandu abunhwamini Kilisto bu Kuloma.

Maluko, uyo akonda Yohana Maluko, akiba ndundame nnyabe akina Paulo na Banaba nambu ichima jakwe ngibuja unyuma gambu gukikiboya mu mwanja gu kimisheni (Itendwa 13:13). Kubokapenia Maluko ngaboka mwanja pamwe na Banaba (Itendwa 15:37-39). Maluko uyo ngamanyikana nng'anja mundu muno jwa Petulo (1 Petulo 5:13). Iganukube Maluko akiba nchaili ju kuibona mweneje kutama kwa Yesu padunia, akachomi baamini kutenda Maluko aandika kupete uchalakichi gwa Petulo gwenio nga nng'omba gu kitabu chenje. Mu Nhwalo Gwambone gongo, Maluko akachani nhwalo gukube napunji na maboulo ga Yesu kingobu chukupela. Agabi mukitabu

Maluko akilaite kitabu chenje mu lipungu lya 1:1-13.

Kabe Maluko alanduli maengo ga Yesu kingobu pakiba ku Galilaya mu lipungu lya 1:14-8:21.

Kubokapenia alenga mwanja gwa Yesu ku Yelusalemu (Lipungu lya 8:22-10:52).

Maluko ajomoli kuandika nhwalo gwa Yesu kingobu pakiba ku Yelusalemu, pamwe nu nhwalo gwa kiu chakwe nu kuyoka (Lipungu lya 11:1-16:8).

Kutangacha kwa Yohana Mmatichi

(Matayo 3:1-12; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28)

¹ Gongo nga Nhwalo Gwambone gwa Yesu Kilisto, Mwana jwa Nnoongo. ² Itumbula andi apiandikigwe na Isaya nnonboli jwa Nnoongo.

“Nnoongo ngalenga, ‘Mbakunkinga mmanda jwango anongolele,

kumpanganakia ndela jinu.’

³ Mundu achobe papongoti, ‘Ntendekeye ndela ja Angwana, mmeke kipola mubapakupeta!’ ”

⁴ Yohana Mmatichi apitila papongoti, ngatangacha na kabaticha bandu, ngabalenge, “Nnapange mabaja ginu nu kubatichigwa, Nnoongo mannekekea mabaja ginu.” ⁵ Bandu ajingi kuboka kukilambo cha Yudea nu Kuyelusalemu ngabannyendele Yohana, ngabalapanga mabaja gabe, nukubatichigwa mulukemba lwa Yolidani.

⁶ Yohana akwinda ngobo ji majuni ga ngamia, nu luinga lu limbendela mukibuno chakwe, chakulya chakwe kikiba maige na buchi. ⁷ Yohana ngabalenge bandu, “Munalome ojwapakuika kuboka pango nenga akweti uwecho kumbeta nenga. Mbaligwije kulita ukulugula ngoji yi ilatu yakwe. ⁸ Nenga nammatichanga kwa mache, nambu jwenio ammatichanga ku Uhuke jwa Chwapi.”

*Kubaticigwa nu kulondoigwa kwa Yesu
(Matayo 3:13-4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ Machoba majingije, Yesu ngaika kuboka kukilambo chi Kunazaleti kunkoa gu Kugalilaya, ngabaticigwa na Yohana mulukemba lwa Yolidani. ¹⁰ Kingobutu Yesu papita umache, ngajibona mbengu jiekwike nu Uhuke jwa Chwapi akaika kutola panani jakwe andi ngunda. ¹¹ Ni lilobe ngilijoanika kuboka kumbengu, kulenga, “Mwenga Mamanango manumpala manhwalalile.”

¹² Kingobu tu Uhuke jwa Chwapi ngannongaleya kupongoti, ¹³ kwenio ngatama machoba alubaini, Lichetani ngilinnondoya. Ni inyama ya mpongoti yakiba ukwo, nambu akapakachi kuboka kumbengu ngabaika kummegelela Yesu.

*Yesu bakemanga akakoki ancheche
(Matayo 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)*

¹⁴ Yohana apakiba mukipungo, Yesu ngajenda Kugalilaya ngatangacha Nhwalo Gwambone gwa Nnoongo. ¹⁵ Yesu ngalenga, “Kingobu chambone kiike, ni kingwana cha Nnoongo kibandakile. Nnapange mabaja ginu nhwamini nhwalo gwambone!”

¹⁶ Yesu apapeta umbwega ji lilaba li Kugalilaya, ngababona akakoki akabele Simoni nu ununu gwakwe Andulea, bakakokanga yamaki na mapelele. ¹⁷ Yesu ngabalenge, “Ungengamange nenga manammekanga mme makakoki ba bandu.” ¹⁸ Na angweto ngabagalekanga mapelele gabe, ngabankengama.

¹⁹ Apabaika nnongi kachoko, ngababonanga Yakobo na Yohana, ingota ya Zebedayo. Muntumbwi gwabe bakatendekeanga mapelele gabe. ²⁰ Yesu apababonanga,

ngakema, angweto ngabankengama Yesu na kaleka awa-mundu ana Zebedayo muntumbwi pamwe na akakamu maengo.

Mundu juna nchepela

(Luka 4:31-37)

²¹ Yesu na akinapunji bakwe Lichoba li Kupomalela, ngabajendanga Kukafalanaumu, Yesu ngajingi munyumba ji kugongalela, ngabola. ²² Bandu bao ngabaomongwa maboulo gakwe, gambu abola andi mundu ojwakweti kinala, ngiti andi akaboli babe ba Malagiloje.

²³ Kingobu ucho ngajingi mundu juna nchepela munyumba ji kugongalela ngachobela, ²⁴ “Mpala ni kwito, Yesu ju Kunzaleti? Bo nhwikila kutujomola? Numanyi mwe, mwe machwapi mankingigwe na Nnoongo!”

²⁵ Yesu ngaukalapila nchepela gwenio, “Nkotoke! Mammoke mundu jwenio!”

²⁶ Nchepela ngugunnyukanyuka mundu jwenio, ngaguta kanonoya, ngammoka mundu jwenio. ²⁷ Bandu boa ngabaomongwa ngabakonyana, “Chenie nga nike? Maboulo mayono? Mundu jwenio akweti kinala chu kubenga michepela najenie kunnyoa!”

²⁸ Minhalo ja Yesu ngijijoanika kilambo choa chi Kugalilaya.

Yesu balamianga bandu ndu

(Matayo 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Yesu na akinapunji bakwe pamwe na Yakobo na Yohana ngabapita munyumba ji kugongalela, ngabajenda kachakwe Simoni na Andulea. ³⁰ Akimundu Simoni akege, bakiba pikindanda, atamwe, paika Yesu ngabannengela.

³¹ Yesu ngabajendele amama benia, ngabakamula, ngabajinula. Kitamwe ngachaboka, amama benia ngababegelelanga.

³² Kimuyo bandu ngabannete Yesu akatamwe ndu bina michepela. ³³ Bandu ndu bi kilambo chenie ngabaikanga pulubanja lwa nyumba jenie. ³⁴ Yesu ngabalamiyanga bandu ajingi abakiba na itamwe, ngajibenga michepela mijingi, na ngajikanalila kulongela michepela jenie, magambu jamanyi jwenio nga meneke.

*Yesu atangacha kukilambo chi Kugalilaya
(Luka 4:42-44)*

³⁵ Kindabi jakwe, Yesu ngajimuka ngajenda pajika jakwe, kungongalela. ³⁶ Nambu Simoni na akajakwe ngabampalapala, ³⁷ apabammona ngabanenge, “Kila mundu atenda kumpalapala.”

³⁸ Yesu ngabalenge, “Tujende kuijiji yenge eibi papipi, gambu kwenio, mbaligwa kutangacha Nhwalo Gwambone uyo, magambu inkila kwa genia.”

³⁹ Penia ngajenda kila kijiji chi Kugalilaya ngatangacha mumajumba gu kugongale nu kubenga michepela.

*Yesu annamiya mundu juna maloi
(Matayo 8:1-4; Luka 5:12-16)*

⁴⁰ Mundu jumwe juna maloi ngaika kwa Yesu ngakilik-itila ngajopa, “Anda mpaile unyeguye!”

⁴¹ Yesu ngammone kia, ngatondobea luboko lwakwe, ngankunyula nu kunnenge, “Mbala, nnyeguke!”

⁴² Kingobucho maloi ngagammoka mundu jwenio ngajeguka. ⁴³ Kubokapenia Yesu ngannenge mundu jwenio ajabule nu kunkelebuya, ⁴⁴ “Mpenakia, makannengeje mundu jwajoa kilebe chenie. Nambu nnyende mikikilaye kunkung'i jwa Nnoongo. Na

makapange lilumbo kukujeguka kwinu andi apaamulicha Musa kupala kachalakicha angweto kutenda nnamite.”

⁴⁵ Nambu mundu jwenio, ngajenda ngalandulila nhwalo gwenio kila paali. Nu kulenga ilebe ijingi na Yesu aotwije kabe kujingila mukilambo cha chochoa kukubonekana, ngatama panja, pajikajakwe. Na bandu ngabannyendela kuboka kila paali.

2

Yesu annamia mundu ojwapolite mmele
(Matayo 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ Machoba majingije, Yesu ngabuja kabele Kukafalanaumu, bandu ngabajoa kutenda abi kachakwe. ² Bandu ajingi ngabakongana kwenio kabe kiigije chumbi changa bandu, mpaka panniangi na panja poa. Kwenio Yesu ngabatangachila Nhwalo Gwambone. ³ Bandu akancheche ngabaika bampotwi mundu ojwapolite mmele gwoa ngabanneta kwa Yesu. ⁴ Kwa magambu ga bandu ajingi, baotwije kumpeleka unyumba mwakiba Yesu, penia ngabapojo pikinyanga kipola na Yesu, ngabanhuluya mundu jwenio bang'onike pilikai. ⁵ Yesu apaibona imani yabe, ngannenge mundu jwenio, ojwapolite, “Manango, mabaja ginu galekekiigwe.”

⁶ Bange akaboli ba Malagilo ga Musa, abatamangite penia ngabawacha mummyojo jabe, ⁷ “Alongebo yene? Antukana Nnoongo! Abije mundu jwaotwi kulekekeya mabaja, Nnoongo tu nga ojwaotwile!”

⁸ Kingobu chenie Yesu ngamanya mawacho gabe, ngabakonya, “Mboni nhwachanga genia mummyojo jinu? ⁹ Kini chikibi kindema muno kunnenge mundu ojwapolite, ‘Nnekekiigwe mabaja ginu?’ Andaje ‘Kunnenge nnyinuke, ntole likai linu nnyabule?’ ¹⁰ Nampala mmanyange kutenda, Mwana jwa Mundu akweti kinala cha kalekekeya

bandu mabaja gabe pannema.” Penia ngannenge mundu ojwapolite, ¹¹ “Na nnege, nnyeme, ntole likai linu nnyabu kachinu!”

¹² Kingobu bandu boa bakannolekea, mundu jwenio ngajinuka, ngatola likai lyakwe, ngajabula. Bandu boa ngabaomongwa ngabannumba Nnoongo, ngabalenga, “Tanalolaje kilebe andi eche!”

Yesu ankema Lawi

(Matayo 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Yesu ngajenda kabele umbwega ji lilaba elikonda Galilaya. Bandu ajingi ngabannyendelela na ngababolanga. ¹⁴ Kingobu apapeta, ngammona ntocha kodi ojwakemigwa Lawi, mwana jwa Alufayo, atamite panyumba ju kutocha kodi. Yesu ngannenge, “Ungengame.” Lawi ngajinuka ngankengama.

¹⁵ Kuboka penia, Yesu apakiba akalya chakulya, kachakwe Lawi. Akatocha kodi ajingi na bina mabaja ngabankengama Yesu na bange ngababe bakalya pamwe na akinapunji bakwe. ¹⁶ Bange akaboli ba Malagilo ga Musa, abakonda Mafalisayo, apabammona Yesu akalya pamwe na bandu bina malemwa na akatocha kodi ngabakonya akinapunji bakwe, “Mboni alye pamwe na akatocha kodi na bandu bina malemwa?”

¹⁷ Yesu ngabajanga kulenga, “Bandu banga itamwe kunkemaje nng'anga, abankema nng'anga akatamwe. Nhikila kakema bandu ababikibona kube bamboneje, nambu nhikila kakema bina mabaja.”

Nhwalo gu kupunga

(Matayo 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Akinapunji ba Yohana Mmatichi na akinapunji ba Mafalisayo batenda kupunganga. Bandu bange ngabaikanga, ngabankonya Yesu. “Mboni akinapunji ba

Yohana Mmatichi na ba Mafalisayo batenda kupunganga, nambu akinapunji binu babi kupungaje?”

¹⁹ Yesu ngajanga, “Bo, bandu abakokigwe kumpapala gukutola akege bapaligwa kupunga kingobu akoano babi pamwe nabo? Mangobu pababe pamwe na akoano ipaligwije kupunga. ²⁰ Nambu, makiika kingobu akoano bapakuboigwa penia nga apapaligwa kupunga.

²¹ “Abije mundu ojwabeka kibamba cha ngobo nhyono mungobo ng'ona, mmanya kibamba kiyono kibakupapu ngobo ng'ona, nu kujonjakea lilanga. ²² Abije mundu ojwajela divai nhyono mukitumba kigona, gambu anda atei yene, divai jibakupachula kitumba chenye na divai jipakualabika, ipaligwa divai nhyono kubeka mukitumba kiyono.”

*Ukonya nhwalo gwa Lichoba li Kupomolela
(Matayo 12:1-8; Luka 6:1-5)*

²³ Lichoba limwe li Kupomolela, Yesu na akinapunji bakwe apeta mumigonda ja ngano, undela akinapunji bakwe ngabatumbu kuchwamu myeje ja ngano. ²⁴ Mafalisayo pababonanga ngabankonya Yesu, “Mboni akinapunji binu batendanga gangapaligwa Lichoba li Kupomolela?” Nno ote!

²⁵ Yesu ngabajanga, “Bo nchomangitije patenda Daudi nakajakwe apabakiba na njala? ²⁶ Daudi ngajingi unyumba ja Nnoongo, ngalye mikate ejibekigwe lilumbo likunnumba Nnoongo. Genia gapitila kingobu Abiasali apakiba Nkung'i nkolongwa. Malagilo galenga Nkung'i tu ojwapaligwe kulye mikate jenie. Nambu ngalye Daudi uyo ngabape bandu bakwe.”

²⁷ Yesu ngalenga “Lichoba li Kupomolela libekigwe magambu ga bandu, na bandu babekigweje magambu gu

Lichoba likupomolela. ²⁸ Yene, Mwana jwa Mundu akweti uwecho ata Lichoba li Kupomolela!”

3

*Yesu annamia ojwapolite luboko
(Matayo 12:9-14; Luka 6:6-11)*

¹ Yesu ngajingi kabele munyumba ji kugongalela na mwenio akiba mundu ojwapolite luboko. ² Munyumba mwenio bakiba bandu bapala bantakiane Yesu, yene ngabannolekea anda mannamia mundu Lichoba li Kupomolela. ³ Yesu ngannenge mundu jwenio ojwapolite luboko, “Nhwike nnongi.” ⁴ Kubokapenia ngabakonya bandu, “Bo, chako chikipaligwa kutenda mumalagano gito Lichoba li Kupomolela kutenda kilebe chambone andaje kutenda kilebe changambone?” Kukombo bwomi andaje koma? Nambu angweto ngabatamanga nuu. ⁵ Penia Yesu ngabalolakea ku lilaka, ngababone kia kwa magambu ga kujundupa myojo jabe. Napenia ngannenge mundu jwenio, “Ntondobeye luboko lwinu!” Na jwenio ngatondabeya, luboko lwakwe ngululama. ⁶ Mafalisayo ngagapita panja, ngababeka machabuli pamwe na bandu ba Helode, kupala ndela ji kunkoma Yesu.

Nkenga gwa bandu umbwega ji lilaba likolongwa

⁷ Yesu ngaboka penia pamwe na akinapunji bakwe, ngabajenda umbwega ji lilaba likolongwa li Kugalilaya, nankengeni nkolongwa gwa bandu ngunkengama. Bandu benia baika kuboka kuilambo ya Galilaya nu Kuyudea, ⁸ kuboke Kuyelusalemu kilambo cha Idumea, kwie ju lukemba lwa Yolidani, ku Tilo na ku Sidoni. Bandu benia ajingi ngabannyendele Yesu kwa magambu ga kujoa ilebe ijingi eyatenda. ⁹ Yesu ngabalenge akinapunji bakwe

bampali ntumbwi gumwe, kupala bandu bakamandakije. ¹⁰ Akiba balamiinge bandu ajingi, na akatamwe boa bapalanga kupekenyela kupala kakunyula. ¹¹ Bandu bina michepela kila apabammona Yesu, ngabagwe pae nnongi jakwe nu kuchobela, “Mwe Mwana jwa Nnoongo!” ¹² Nambu Yesu ngabaamulicha kutenda bakalenge banduje kutenda jwenio nga meneke.

*Yesu achagula akinapunji komi na abena
(Matayo 10:1-4; Luka 6:12-16)*

¹³ Yesu ngaombe pikitombi, ngabakemanga abapaile. Na benia ngabannyendelela, ¹⁴ ngabapambula bandu komi na abena, ngabakonda achandundame. Ngabalenge, “Nanchagulinge mmegange pamwe na nenga. Na uyo mbakumtumanga kutaali makatangache ku bandu. ¹⁵ Na mampata kinala chu kuboya michepela.”

¹⁶ Benia komi na abena abapambuligwe, Simoni, Yesu ngampe liina Petulo, ¹⁷ Yakobo na Yohana, ingota ya Zebedayo Yesu ngaipe liina Iya Boanelige, mana gakwe “Bandu bukulindima,” ¹⁸ Andulea na Filipo na Batolomayo na Matayo na Tomasi na Yakobo mwana jwa Alufayo na Tadei na Simoni Nkanaani, ¹⁹ Yuda Isikalioti ojwanng'aluka Yesu.

*Yesu na Mmaja
(Matayo 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Kubokapenia Yesu ngajabula kachakwe. Bandu ajingi ngabakongana kabele, mpaka Yesu na akinapunji bakwe kuchipu kulye. ²¹ Akalongomundu apabajoa genia, ngabajenda kuntola, magambu bandu balenga, “Ntamwe machonjo!”

²² Bange akaboli ba Malagilo ga Musa kuboka Kuyelusalemu, ngabalenga, “Akweti Belizebuli, kabe

ajibenga michepela kwa makakala ga nkolongwa ju michepela.”

²³ Penia Yesu ngabakema, ngabalenge kukulandanakia, “Lichetani liotwabo kuliboya Lichetani? ²⁴ Anda kingwana chimwe kikibagine ikuta ikuta eijomana, kingwana chenie kipakugwe. ²⁵ Anda lungolo lumwe lukibagine ikuta ikuta eijomana, lungolo lwenio lubakupela. ²⁶ Anda kingwana chi Lichetani kikibagine ikuta ikuta ichimwine, kingwana chenie kipakugwe nu kujomoka mbyu.

²⁷ “Abije mundu ojwapakuoto kujingi munyumba ja mundu juna makakala nu kumpoka ilebe yoa, mpaka antabe oti mundu jwenio, penia apakuoto kumpoka ilebe yoa.

²⁸ “Nannenge kweli, Nnoongo mabalekekeya bandu mabaja gabe goa na matukano gabe goa. ²⁹ Nambu abapakuntukana Uhuke jwa Chwapi balekekeigwaje ngu, babi na mabaja machoba goa pangapela.” ³⁰ Yesu alenga yene gambu bannenga “Akweti nchepela.”

*Amama ninung'una ya Yesu
(Matayo 12:46-50; Luka 8:19-21)*

³¹ Amamundu Yesu ninung'una yakwe ngaba jenda penia, ngabajema panja, ngabantuma mundu ankeme Yesu. ³² Bandu ajingi bakiba batamangite penia kuntindila. Ngabannenge, “Amabinu na inuna inu bankema panja.”

³³ Yesu ngalenga, “Amabango ni inuna yango nga beneke?” ³⁴ Penia ngabalolekea bandu abantindilinge, ngalenga, “Nno! Bamba nga akamabango na inunayango. ³⁵ Mundu jwajwoa ojwakamu agapala Nnoongo, jwenio nga nkaka gwango, nnombo gwango na amama bango.”

4

*Kulandanakia na mpandi**(Matayo 13:1-9; Luka 8:4-8)*

¹ Yesu ngatumbu kubola kabele kiti abi umbwega ja lilaba likolongwa li Kugalilaya. Nkengeni ogukiba penia ukiba nkolongwa penia Yesu ngaombe mutumbwi ngatama mwenio. Na bandu boa ngabatamanga pajomo umbwega ji lilaba likolongwa. ² Ngababolanga ilebe ijingi kukulandanakia, ngabalengela,

³ “Mpenekiange! Akiba mundu ojwajenda kumicha mbeju. ⁴ Apamicha mbeju munng'onda, yenge ngitola undela, ijuni ngiika ngionyola. ⁵ Yenge ngitola pamaganga panga lutope lujingi. Ngimalika chokwe, magambu lutope lukiba lujingije. ⁶ Lumu pulubala, ngilembuka, magambu mikega jakwe jikiba yeluyelu, ngijoma. ⁷ Yenge ngitola pimikongo jamiba, na miba ngikola nu kuibalakia ipambikije. ⁸ Nambu yenge mbeju ngitola pulutope lwambone, ngimalika, ngikola nukupambika, lumwe mbonji salasini na yenge sitini na yenge mia.”

⁹ Kuboka penia ngabalenge, “Juna machikilo ajoe!”

*Kulonge kukulandanakia**(Matayo 13:10-17; Luka 8:9-10)*

¹⁰ Yesu apakiba jika jakwe, kati ja abakampenakia ngabanyendelela pamwe na akinapunji bakwe komi na abena, ngabankonya mana gukulonge kukulandanakia kwenio. ¹¹ Yesu ngabalengela, “Mangwetomwe nkwati upeelee gu kumanya chili ji kingwana cha Nnoongo,” nambu bange ababi panja kila kilebe balengela kukulandanakia, ¹² ku yenie,

“ ‘Balolanga kweli,

nambu bijibonaje,

Bapenekianga kweli nambu bamanyaje.

Bakatei yene kabi mantendebuki Nnoongo, na jwombe kabi balekakiye.’ ”

*Yesu alandulila kulandanikia kwa mpandi
(Matayo 13:18-23; Luka 8:11-15)*

¹³ Kuboka penia Yesu ngabakonyanga, “Mangweto mmanyije kulandanakia kongono? Mmanyabo, kulandanakia konge? ¹⁴ Mpandi ngapanda lilobe lya Nnoongo. ¹⁵ Bandu bange babi andi mbeju eitoi pandela, lilobe anda lipandigwe. Lichetani kuika kuliboya. ¹⁶ Bandu bange babi andi mbeju eitoi pamaganga. Kingobu tu pibilijoa lilobe lyenie, kulipokela kukuala mwojo. ¹⁷ Nambu kolaje ngega nkati jakwe, aijendekea kuliagabala lilobe lyene kingobu tu, kingobu chu kulaga ni michwembo apajipitila magambu ga lilobe lyene, kuotwaje kujendekea. ¹⁸ Bandu bange andi mbeju eitoile pamiba. Benia nga abajoa lilobe lyenie, ¹⁹ nambu mbwele ja bwomi, kupala uloi na tama ji kupala ilebe ndu, kajingila na kuliibilikia lilobe lyenie, na benia kupambikaje ngokwa. ²⁰ Nambu bandu bange babi anda mbeju eipandigwe pulutope lwambone. Benia kulijoa lilobe, kulipokela, nu kupambika ngokwa, bange salasini na bange sitini na bange mya.”

*Lumuli nhwina ji lidebe
(Luka 8:16-18)*

²¹ Yesu ngajendekea kulongela, “Bo, abi mundu ojwapamba lumuli nu kubeka nhwina andaje kuluekelela lidebe? Ije! Nambu kulubeka panani putala. ²² Kila chiki-gwe kiba kubonekana pukongolou na kila chikiekeligwe kiba kuekuligwa. ²³ Juna machikilo ajoe.”

²⁴ Uyo ngabalenge, “Mpenekianga gwicho echimikijoa! Kipemo chimapemelanga bandu bange, ngucho achapakumpeme Nnoongo, kabe nu kunnyonjekea. ²⁵ Magambu mundu juna kilebe majonjekeigwa, nambu

jwanga kola kilebe, na chache kichoko cha kweti kipakutoligwa.”

Kulandanakia na mbeju eimalika

²⁶ Yesu ngajendekea kulongela, “Kingwana cha Nnoongo kibi andi nyene. Mundu apanda mbeju kung'onda gwakwe. ²⁷ Kilo abe lugono na mui abe mio mangobu genia nga pimalika mbeju nu ukola, jwenio kumanyaje apitendigwa. ²⁸ Lutope nga olutenda kipandwa kimalike nukola nu kupambika, kutumbu kututuba liamba lilegalau, kubokapenia mwejo, nu kujomolela mbonji nkati ja mwejo. ²⁹ Luponji apulukomala, mundu atumbu kupeta na mbopo, gambu mangobu ga mauno gaike.”

Kulandanakia na mbeju njokojoko eikemigwa haladali
(Matayo 13:31-32,34; Luka 13:18-19)

³⁰ Kabe Yesu ngalenga, “Kingwana cha Nnoongo tulandanakie na nike?” “Tulenga kilandine na nike? ³¹ Kibi yene. Mundu ngatola mbeju ya haladali eibi njokojoko kupeta yoa eibi pannema, mundu ngatola nu kupanda pulutope. ³² Nambu andaipandigwe, kumalika nu kube litutwe likolongwa kupeta mikongo joa ju mung'onda. Ndambi yakwe ikola ni ijuni kuchenga mihui jakwe mundambi yenie.”

³³ Yesu ngabatangachila bandu nhwalo gwakwe, kukulandanakia andi yene, ngalonge nabo na angweto ngabamanyanya echalongela. ³⁴ Alongije chachoa panga landanakia, nambu apakiba pamwe na akinapunji bakwe ngabalenge kila kilebe kipola.

Yesu aamulicha kimboonga kikitoke
(Matayo 8:23-27; Luka 8:22-25)

³⁵ Kimuyo, lichoba ulyo, Yesu ngabalenge akinapunji bakwe, “Tujomboke tujende kwiye ji lilaba.” ³⁶ Penia ngubulekanga nkengeni gwa bandu, akinapunji bakwe ngabajingi muntumbwi mwakiba Yesu, ngabajabulanga. Penia pakiba ni mitumbwi jenge. ³⁷ Kingobucho tu kimboonga kikolongwa ngikitumbula kuguguma, mawimbi ngagaputa ntumbwi na ntumbu gwenio ngutwele mache. ³⁸ Yesu akagoloka kuagami nhwagamilo unyuma ja ntumbwi. Akinapunji bakwe ngaba nnyimuya kulenga, “Aboli, bo, mboni kuagabaje tupa kuwe?”

³⁹ Yesu ngajimuka, ngakiamulicha ngimbonga, kulenga, “Nkotoke!” Ngagalenge mawimbi, “Nnende!” Penia kimbonga ngikikotoka, na ngukube jee. ⁴⁰ Kubokapenia Yesu ngabalenge akinapunji bakwe, “Mboni nnyogopanga? Bo, tango mmilingitije na imani?” ⁴¹ Nambu ngabajogopanga muno, ngabalengalana, “Mundu ni ojo, upepo na mawimbi kunnyoa?”

5

Yesu annamia mundu juna michepela (Matayo 8:28-34; Luka 8:26-39)

¹ Yesu na akinapunji bakwe ngabaika kukilambo cha Akagelasi, kwie ji lilaba likolongwa Kugalilaya. ² Kingobu Yesu apauluka muntumbwi, ngakongana na mundu aboka kamakabuli. Mundu ojwakiba ni michepela, ³ na atama kamakabuli. Na akibaje mundu ojwaotwile kuntaba kabena mitondolo, ⁴ kingobu chenge bantabanga pingu ni mitondolo nambu kila mangobu ngaotola kueketa mitondolo nu kutunulana pingu yene, na akibaje mundu ojwaotwile kunhibilikia. ⁵ Atama kamakabuli nu kiitombi kilo na mui, akachobela nu kukikechanga mabwe.

⁶ Akiba kutaali kingobu apammona Yesu, yene ngammutakila, ngakilikitila majugwa nnongi ja Yesu, ⁷ na

ngalenga kanonoya, “Yesu, Mwana jwa Nnoongo ojwabi kunani muno! Mpala nike kwango nenga? Ku liina lya Nnoongo, nannyopa makambotekaje!” ⁸ Alongela genia magambu Yesu annengi, “Nchepela nchapu, mumoke mundu jwenio.”

⁹ Yene Yesu ngankonya jwenio, “Lina linu mabeneke?” Mundu jwenio ngajanga, “Lina lyango, ‘Matyala,’ Magambu tubi tajingi.” ¹⁰ Kubokapenia jwenio ngannyopa Yesu akajibengaje michepela mukilambo chenie. ¹¹ Kikiba kipenga kikolongwa chi magolobe papipi na penia pululela kamachela gi kitombi. ¹² Michepela jenie ngijinyopa Yesu, “Mutupeleke kwa magolobe, takagajingile.” ¹³ Yesu ngajijeketela, michepela jenie ngijimpita mundu jwenio ngijijingi mumagolobe. Kipenga choa cha magolobe agakiba elufu ibena ngikielela puelelo mpaka kulilaba, ngikijingila mumache.

¹⁴ Akachungi ba magolobe ngabatilanga, nukutangacha nhwalo gweno kunnyini nu muilambo yoa ibandakile. Bandu ngabaikanga kugabona agapitile, ¹⁵ kingobu pabanhwikalila Yesu, ngabammona mundu ujwajo ojwakiba na matyala gi michepela atamite penia, akwinditi ngobo na abi namalango gakwe, na boa ngabajogopanga. ¹⁶ Bandu abibweni ikobo yenie ngabalanduli bandu ikobo eimpatite mundu jwenio ojwakiba na nchepela nhwalo gwa magolobe. ¹⁷ Kuboka penia bandu ngabatumbu kunnyopa Yesu aboke mukilambo chabe.

¹⁸ Kingobu tu Yesu ngaombe muntumbwi, mundu ojwakiba na nchepela ngannyopa kulongwana nakwe.

¹⁹ Yesu ajeketileje, nambu ngalenga, “Nnyabule kachinu kwakalongo binu makalandulila ilebe yoa Angwana eibantendile na kia jibakweti kwinu mwenga.”

²⁰ Penia, mundu jwenio ngajabula, ngatumbu kutan-gacha kwenio ku Dekapoli ikobo yoa Yesu eyantendile, bandu boa abajoa genia ngabaomongwa.

*Biti Yailo nu munkege ojwtakunyula ngobo ja Yesu
(Matayo 9:18-26; Luka 8:40-56)*

²¹ Kingobu Yesu pajomboka kabele kwie ji lilaba liko-longwa, nkengeni nkolongwa gwa bandu nguguntindila, Yesu kiti abi umbwega ji lilaba. ²² Kuboka penia kilongoi jumwe jwa nyumba ji kung'ongale Nnoongo liina lyakwe Yailo, ngaika penia. Apammona Yesu, ngakilakatila nnongi ja Yesu, ²³ ngannyopa kulenga, “Nhwenda jwango ntamwe ambajomoka. Chonde tujende, makammeke maboko ginu, jwenio malama nu kube mmomi.”

²⁴ Kuboka penia Yesu ngajabu nakwe. Bandu ajingi ngabankengama, nukunhwegelela tii nde.

²⁵ Pakiba nu munkege juna kitamwe cha ncholo kwa yaka komi nibena, ²⁶ aganu kulaguligwa na akaganga ajingi. Nu kutumia uloi gwakwe gwoa, nambu alamitije na ali jakwe ngijibe mbaja. ²⁷ Apajoa nhwalo gwa Yesu, na yene ngapekenyela pankengeni gwa bandu kunyuma ngakunyula ngobo yakwe, ²⁸ ngawacha kumwojo, “Anda ngunywile tu ngobo jakwe, manama.”

²⁹ Ngakunyula lutando lwa Yesu, na myai jakwe ngijijoma kingobu ucho, na ngakibona mwene kutenda mmele gwakwe ulamiigwe mulilola lyakwe. ³⁰ Kingobucho Yesu ngamanya kube makakala gammokite, yene ngabatende-buki bandu bala, ngakonya, “Beneke abakunywi ngobo yango?”

³¹ Akinapunji bakwe ngabannyanga, “Mmikulola bandu apabunhwegelile, mboni nkonya beneke abakunywile?”

³² Nambu Yesu ngajendekea kulola ammone ojwtatei genia. ³³ Munkege jwenio, ngamanya agampitile, yene

ngaika kukilaya kwa mbwele, ngakilatika, nu kulenga kweli. ³⁴ Yesu ngannenge jwenio, “Manango, imani jinu jinnamiye. Nnyabule kwa tengela, nname kitamwe chinu.”

³⁵ Kingobu Yesu apakiba akalenga genia, bandu kuboka ku nyumba ja Yailo ngabaika nu kunnenge, “Mwana jwinu ajomwike. Ku nike kujendeke kachumbuya Aboli?”

³⁶ Yesu ajalitije chibalongila, “Nambu ngannenge jwenio makajobokaje nhwamina tu.” ³⁷ Yesu ajeketije kujenda na bandu bange nambu Petulo na Yakobo na Yohana, ununa gwa Yakobo.

³⁸ Ngabaikanga kachakwe Yailo, Yesu ngajoa manjega, nguto nu kokaleka kujingi. ³⁹ Ngajingi unyumba, ngalenga, “Mboni manjega na nguto? Kamwale ajomwike, atekugoche tu.”

⁴⁰ Angweto ngubunhweka. Penia ngabapiyanga boa panja, nambu ngabakema awamundu mwana na amamundu na akinapunji bakwe atatu, ngabajingilanga kuchumbi omubabeka mmele gwa mwana jwenio. ⁴¹ Ngankamu luboko, ngannenge, “Talitha, kumi,” mana gakwe, “Kamwale, nannenge, nnyimuke!”

⁴² Kingobucho ngajema nu kutumbu kutindi tindila. Akiba na yaka komi ni ibena. Kingobu pagapitila genia bandu ngabaomongwa muno. ⁴³ Nambu Yesu ngabakelebuya kikobo chenie bakannenge munduje, na ngabalenge bampe chakulya.

6

*Yesu akanigwa kukilambo chuku Nazaleti
(Matayo 13:53-58; Luka 4:16-30)*

¹ Yesu ngaboka paali penia ngabuja kachakwe, ngalongwana na akinapunji bakwe. ² Lichoba li Kupomalela ngatumbu kubola mu nyumba ji kungongalela. Bandu

ajingi apabannyoa ngabaomongwa, ngabalenga, “Jwenio apatita ko malango aga? Genia malango nike? Na ibabo ikobo andi eyeye?”³ Bo, ojo nga jwajoje chalamalajo, mwana jwa Maliamu, na nkaka gwabe akina Yakobo na Yose na Yuda na Simoni? Bo, akalombo mundu nga batamanga upambaje? Penia ngababe na mbwele kwa genia.

⁴ Yesu ngabalenge, “Nnondoli kupataje ichima kachakwe andaje kubandu bakwe, nambu kupata ichima kila paali.”

⁵ Penia alaitije ikobo, nambu ngababeke maboko akatamwe ngabalamanga. ⁶ Ngaomongwa magambu gwangaamini gwabe.

*Yesu batumanga akinapunji komi na abena
(Matayo 10:5-15; Luka 9:1-6)*

Kuboka penia Yesu ngajenda kuijiji ya papipi na penia ngababola bandu. ⁷ Ngabakema akinapunji komi na abena pamwe na ngabakinga abena abena. Ngabape kinala chu kubenga michepela, ⁸ ngabakelebuya, “Makapotoje kilebe chachoa mumwanja gwabe nambu bapotole bokola tu bakapotoje yakulya wala nkoba wala uloi muibwindo yabe. ⁹ Nkwindanga ilatu nambu makapotoje mikogo mibena.” ¹⁰ Uyo ngalenga, “Papotipala pabapakumpokela, ntamanga upo mpaka apampakuboka penia. ¹¹ Anda nhwike pikilambo na bakanite kumpokela andaje kumpenakia, mmokanga, penia mpyatanga litukunda mumakongono ginu kupala kachalalacha.”

¹² Kuboka penia angweto ngababokanga penia ngabajenda kutaali na penia, ngabatangachanga Nhwalo Gwambone bandu ngabalapa mabaja gabe. ¹³ Ngababenga michepela mijingi, ngabapakaya mauta akatamwe ajingi, ngabalamanga.

Kiu cha Yohana Mmatichi
(Matayo 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴ Nngwana Helode juku Galilaya ngajoa genia goa, gambu Yesu akajoanika kila paali. Bandu bange ngabalenga, “Yohana Mmatichi ate kuyoka, gambu makakala gi ikobo gabi nkati jakwe.”

¹⁵ Bange ngabalenga, “Jwenio nga Eliya.”

Bange ngabalenga, “Ojo n nondoli kati ja akalondoli ba lolu.”

¹⁶ Kingobu Helode apajoa genia genie, ngalenga, “Ojo Yohana Mmatichi! Nga jununhweketa mutwe, ate kuyoka.”

¹⁷ Machoba gu unyuma Helode akaamulicha kuntaba Yohana mukipungo. Helode atenda yene gambu gukutolana na Helodia ojwakiba nhwana gwa nnuna gwakwe Filipo. ¹⁸ Yohana mmatichi akate kunkelebuya Helode kulenga, “Ipaligwije kutola aanaba ununu gwinu.”

¹⁹ Munkege jwenio akatekunchimwa muno Yohana, ngapala kunkoma, nambu aotwije magambu annyogopa Nngwana Helodia. ²⁰ Na Helode annyogopa Yohana Mmatichi magambu amanyi kutenda mundu jwenio jukiniaje kabe Nchwapi jwa Nnoongo, kabe ngammeka mulenda gwakwe. Helode ngapala kumpenakia Yohana, iganukube kuboka pa kumpenikia, ngaechuka muno.

²¹ Kiika kono Helodia ngapata kijemo. Likiba lichoba lya mpapala gu kombakela kubelekwa kwa Helode, ngababeke mpapala nkolongwa, bandu bakwe bi libalacha lyakwe na akolongwa ba akalenda bakwe na achikilongoi buku Galilaya. ²² Mwana jwakwe Helodia munkege ngajingila, ngaina, nganhwalali mwojo Helode na akageni mundu. Yene Nngwana Helode ngannenge kamwale, “Mikipala nike? Unyope nane manampa chachoa echimikipala.” ²³ Kabe ngalagana kulenga, “Chachoa

echimpala unyopatu, manumpage, ata nusu ji kingwana chango.”

²⁴ Yene kamwale ngaboka, ngabakonya amamundu, “Nyopa nike?”

Ngabajanga, “Mutwe gwa Yohana mmatichi.”

²⁵ Kamwale jwenio ngabuja chokwe kangwana ngajopa, “Mbala umbe kingobu uchenje mutwe gwa Yohana mmatichi.”

²⁶ Yene angwana ngabaechuka muno, nambu kwa magambu ga kulapila kwabe, na kwa magambu akageni abakiba pampapala, baotwije kunkanalila. ²⁷ Yene nganhwa mulicha nnenda alete mutwe gwa Yohana. Nnenda ngajenda mukipungo nganhweketa mutwe Yohana, ²⁸ kuboka penia ngaleta mutwe mulichinia ngabampe kamwale, na jwenio ngabape amamundu. ²⁹ Akinapunji ba Yohana apabajoa genia, ngabaika ngabatola mmele gwa Yohana ngabachika.

Yesu aupe chakulya nkengeni nkolongwa

(Matayo 14:13-21; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14)

³⁰ Achandundame ngababuja, nukongana na Yesu, ngabalenge goa agabateile nu kubola. ³¹ Penia pakiba na bandu ajingi abajenda nu kubuja kwa Yesu na akinapunji bakwe baotwije kulye chakulya yene Yesu ngabalenge angweto, “Tujende paali pantemela kwenio tukaba jika jito mamakapomolela kachoko.” ³² Yene angweto ngabajendanga jikajabe muntumbwi paali pantemela.

³³ Bandu ajingi ngababona angweto pababokanga, yene ngabamanya kingobu ucho kababilingite, ajingi kuboka kila kilambo, ngababutakilanga ngabalongelela kuika kwenio kwajenda Yesu na akinapunji bakwe. ³⁴ Kingobu Yesu apauluka muntumbwi, ngaubona nkengeni gwa

bandu, ngababone kia, magambu bakibanga andi mambelele ganga nchungi. Yene ngatumbu kabola ilebe ijingi.

³⁵ Pilitipika lichoba, akinapunji bakwe ngaba nnyendelela Yesu, ngabannenge, “Paali pamba papingote, na ngoe kutipike. ³⁶ Mbaya matabukange bandu maleke bajendange kumigonda nu kuijiji ya papipi, bakaemelange ilyo.”

³⁷ Nambu Yesu ngabalengela, “Mapagange mangweto chakulya.”

Akinapunji ngabankonya Yesu, “Bo, mpala tujende takaemele mikate ku uloi ndu, na kapeganga balyagange?”

³⁸ Yene Yesu ngabakonyanga, “Nkweti mikate milenga? Nnyende makalolange.”

Apabalola, ngabannenge, “Jibi mikate nhwano na yamaki ibena.”

³⁹ Penia, Yesu ngabalenge akinapunji bakwe matamikange bandu boa ikuta ikuta pina manyai ga chwapi. ⁴⁰ Yene bandu ngabatamanga ikuta ikuta ya bandu mia mia na ya bandu amsini amsini.

⁴¹ Kuboka penia Yesu ngatola mikate nhwano na yamaki ibele, ngalola kunani kumbengu, nu kunnumba Nnoongo. Ngametula mikate, na kape akinapunji bakwe babaganakie bandu. Uyo na yamaki ibele ngababaganakia boa. ⁴² Bandu boa ngabalye, nu kujukuta. ⁴³ Penia akinapunji gabalokotanga imbolopolo yi mikate na yamaki, ngabatweleyanga ikapo komi ni ibena. ⁴⁴ Bandu abalile mikate jenie bakiba akinalome elufu nhwano.

*Yesu ajenda panani ja mache
(Matayo 14:22-33; Yohana 6:15-21)*

⁴⁵ Yesu ngabalengela akinapunji bakwe bajingi muntumbwi, balongalele kujenda ku Betisaida, kwie ja lilaba likolongwa, kingobu chenie ngabanneka akatabuka bandu. ⁴⁶ Kuboka pa katabuka bandu ngajenda kukitombi kugongalela. ⁴⁷ Piika kimuyo, ntumbwi gwakiba panakati ji lilaba likolongwa, Yesu akiba kujomo jika jakwe. ⁴⁸ Ngaba bonanga akinapunji bakwe bakalaganga kwa kuputa makasia, gambu upepo uuma kubajenda. Papi nu kuche, Yesu ngabajendelela akinapunji akajenda panani ja mache. Apala kapetanga, ⁴⁹ nambu angweto ngabammona akajenda panani ja mache. Ngabawacha nu kuchobela, “Ele lihoka!” ⁵⁰ Boa apabammona ngabajogopa muno.

Kingobucho Yesu ngalonge nabo, “Nkotokange, nenga. Makajogopangaje!” ⁵¹ Kubokapenia ngaombela muntumbwi omubakiba akinapunji bakwe na upepo ngukotoka. Akinapunji ngabaomongwa muno, ⁵² bakibanga tango kumanya mana ga mikateje. Gambu malango gabe gakiba gapunganikwe.

*Yesu balamianga akatamwe Kugenesaleti
(Matayo 14:34-36)*

⁵³ Ngabajomboka lilaba, ngabaika kukilambo cha ku Genesaleti, ngaba jemekanga ntumbwi gwabe. ⁵⁴ Kingobutu apabapita mumtumbwi bandu ngabammona Yesu. ⁵⁵ Bai, ngabatindila chokwe kukilambo choa, kila abannyoa kutenda Yesu abi kwako ngabampelekela akatamwe bagonike mumakai gabe. ⁵⁶ Kila paali Yesu apajenda, kukijiji na kunnyini andaje kumigonda, bandu ngaba bekanga akatamwe pulubanja, ngabannyopa Yesu bakunyule ati lubiniko lwa ngobo jakwe. Benia boa abankunywile ngabalama.

7

*Maboulo ga akinanhota
(Matayo 15:1-9)*

¹ Mafalisayo gange na akaboli ba Malagilo ga Musa ngagaika kuboka Kuyelusalemu ngabakongana nnongi ja Yesu. ² Ngababona bange akinapunji bakwe bakalya mikate panga kuya maboko andi apagalenga maboulo ga akinanhota babe.

³ Kwa magambu Mafalisayo na Akayahudi boa bak-engama maboulo ga akinanhota, kulyeje kilebe mpaka ukuya maboko mpaka muiwewe, ⁴ kabe, kulyegangaje kilebe chachoa kuboka kuchoko, mpaka kukijeleya oti. Kubi na malagilo gange gababologwe kutumbu lolu kujeleya ikombe, yupalia na yombo ya liaba na indanda.

⁵ Mafalisayo na akaboli ba Malagilo ga Musa ngabankonya Yesu, “Bo mboni akinapunji binu ukengamaje maboulo agabutulagile akinanhota bito, nambu balye pangakuya maboko?”

⁶ Yesu ngabajanga, “Kube nnondoli Isaya annondola kweli! Makangweto makandendemundu, paandika, ‘Nnoongo alenga, bandu aba bannyali kwa malobe tu, nambu myojo jabe jibi kutaali nane.

⁷ Kung'ongalela kwabe kwambonije, mana ilebe ibabolana nga malagilo ga bandu tu, benia bakitanga gangonenga!”

⁸ “Magweto mijileka amuli ja Nnoongo nu kugajali maboulo ga bandu.”

⁹ Yesu ngajendekea kulongela, “Mangweto kupunganikwa ukana Malagilo ga Nnoongo gambu gu ukengama maboulo ginu! ¹⁰ Gambu Musa ngaamulicha, ‘Maichimu awabinu na amabinu,’ Na ‘Ojubatukana awamundu andaje amamundu, mpaka akomigwe?’ ¹¹ Nambu mangwetumwe

mmolanga yene, ‘Anda mudu akweti kilebe chakape awamundu andaje amamundu, nambu alenga kilebe chenie Kolibani, mana gakwe chikipangigwe ku Nnoongo,¹² bai, apaligwaje kabe kape awamundu andaje amamundu.’¹³ Yenie nga pamilibembula lilobe lya Nnoongo magambu gwa maboulo gammolana. Kabe gabi gange majingi agantendanga andi genia.”

Ilebe immengwa mundu

(Matayo 15:10-20)

¹⁴ Yesu ngaukema kabele nkengeni gwa bandu, ngaulengela, “Umbenekiange mmoa, na mmanyange.¹⁵ Kibije kilebe echikijingi nkati ja mundu kuboka panja echikiotola kummeka mundu kube mmaja. Nambu echikipita nkati ja mundu nga echikimmeka mundu mumalemwa.¹⁶ Juna machikilo gukujoa ajoe!”

¹⁷ Apauleka nkengeni gwa bandu nu kujingi unyumba, akinapunji bakwe ngaba nkonyanga mana ja kulandanakia kwenio.¹⁸ Yesu ngabalenge, “Bo, namangwetumwe mmanyangitije? Bo, mmanyangitije kutenda kilebe chikinnyingi mundu kuboka panja, kuotwaje kummeka mundu kube mmaja,¹⁹ kwa magambu chenie kijingi mumwojoje, nambu mulutumbo, nu kuboka penia kipita panja kucholo?” Kwa kulenga nyenie, Yesu ngaijeguya ilyo yoa.

²⁰ Ngajendekea kulenga, “Echikipita nkati ja mundu ngechikimmeka mundu mumalemwa.²¹ Magambu kuboka nkati ja mundu, mumwojo gwa mundu, gaboka mawacho mabaja na ngongola na bwii na ukoma,²² ngongola na chojo na ubaja na uwangi na upichadi na bwii na matukano na kupungwanikwa.²³ Ilebe yenie ibaja yoa iboka nkati ja mundu, na yammeka mundu, kube mmaja.”

*Imani ja munkege jumwe
(Matayo 15:21-28)*

²⁴ Yesu ngaboka paali penia, ngajenda kukilambo chu Kutilo. Kwenio ngajingila munyumba jimwe na apaije mundu amanye, nambu aotwije kukiiya. ²⁵ Munkege ojawakiba na nhwenja juna nchepela, ngajoa nhwalo gwa Yesu. Ngaika kwa Yesu ngakilekela pae ja makongono gakwe. ²⁶ Munkege jwenio akiba Mgiliki, kabila jakwe Mfoinike ku Silia. Ngannyopa Yesu ammoye mwana jwakwe nchepela. ²⁷ Nambu Yesu ngajanga, “Tuipe oti chakulya ingota. Ipaligweje chakulya cha ingota nu kiilekele imbwa.”

²⁸ Munkege jwenio ngabajanga, “Angwana, nambu ata imbwa eibi nhwina mwa mecha kulye imbolopolo yi ingota.”

²⁹ Yesu ngannengela, “Kwa magambu ga lilobe lyenie, nnyabu kachinu, kwenio mankolela nhwenja gwinu nchepela gummokite!”

³⁰ Ngajabula kachakwe, ngankolela nhwenja gwakwe agolwike pikindanda, na kweli nchepela gummokite.

Yesu annamia bubu jwanga joa

³¹ Penia Yesu ngaboka kilambo cha Tilo, ngapetela ku Sidoni ngaika kulilaba likolongwa lya ku Galilaya kwa kupetela kilambo cha Dekapoli. ³² Bandu bange ngaba nnete mundu ojawakiba bubu jwangajoa, ngabannyopa Yesu ammeke maboko. ³³ Yesu ngammoya pankengeni gwa bandu, ngammeka ngonji mumachikilo, ngauna mata na ngankamu lulimi. ³⁴ Kuboka penia Yesu ngalola kunani kumbengu, ngaechuka, “Efatha,” mana gakwe “Nnyogoke.”

³⁵ Kingobucho mundu jwenio ngaotola kujoa, kitata chakwe ngichammoka, ngaotola kulongela chwapi.

³⁶ Yesu ngaba amulichanga bakannengeje mundu nhwalo gwenio, nambu apabakelebuya bakalongeje, ngapabalongela muno. ³⁷ Bao abajoine ngabaomongwa muno. Ngabaomwanga ngabalenga, “Atei goa chwapi, bapi kindimba bangajoa kujoa, na bubu kulongela!”

8

Yesu bapaganga ilyo bandu elufu ncheche (Matayo 15:32-39)

¹ Kingobu chenie, bandu ajingi ngabakongana kabele. Bandu benia bakwetangitije chakulya, Yesu ngabakema akinapunji bakwe, ngabalengelanga, ² “Nabonelanga kia bandu aba kwa magambu bakibanga na nenga kwa machoba matatu, wala bakwetangitije chakulya. ³ Anda nalekangite bajabulange kachabe kongo babi na njala bapakuinduka undela, gambu katijabe babokangite kutaali.”

⁴ Akinapunji bakwe Yesu ngabankonya, “Pamba tubi papongoti mundu apata koo chakulya chukujukuta bandu boaba?”

⁵ Yesu ngabakonya, “Nkwetingite mikate milenga?”
Ngabajanga “Mikate saba.”

⁶ Bai, ngabaamulicha bandu batamange pae. Ngajitola mikate saba jela, ngannumba Nnoongo, ngame-tula, ngabape akinapunji bakwe babaganakiye bandu, nabombe ngababagananikia. ⁷ Bombe uyo bakibanga na yamaki njoko. Yesu ngajilumbila, na kalenge akinapunji bakwe jibaganigwe kwa bandu unyae. ⁸ Bandu ngabalye, nukujukuta. Ngabalokota imbolopolo ngitwele ikapo saba. ⁹ Bandu abalilangita bakiba elufu ncheche. Yesu ngabatabuka bandu na kaleka bajabule, ¹⁰ na kingobu ucho ngaombela muntumbwi pamwe na akinapunji bakwe, ngajenda kukilambo cha Dalimanuta.

*Mafalisayo bapalanga ikobo**(Matayo 12:38-48; 16:1-4)*

¹¹ Bange Mafalisayo ngabannyendele Yesu, ngabatumbu kutaukana nakwe. Ngabapala kuntega, kunyenie ngabannyopa alaye iingi yu kumbengu kutenda Nnoongo annyeketile. ¹²Nambu Yesu ngaechuka umwojo, ngalenga, “Mboni bandu bangoe bapala iingi yi ikobo? Nannenge kweli, lungolo londo lupataje iingi yi ikobo.”

¹³ Yesu ngabalekanga, ngaombe kabele mu ntumbwi, nu kutumbu kujomboka kwie ja lilaba likolongwa.

*Manjachala ga Mafalisayo na ga Helode**(Matayo 16:5-12)*

¹⁴ Akinapunji bate kulibalila kupoto mikate mijingi, bakiba na nkate gumwe tu mu ntumbwi. ¹⁵ Yesu ngabalengela akinapunji, “Ntamanga maha! Mmaganga mio na amila ja Mafalisayo na amila ja Helode.”

¹⁶ Akinapunji ngabatumbu konyana benakangweto, “Balenga genia kwa magambu tukwetije nkate gwagwoa.”

¹⁷ Yesu ngamanya genia agabalengelana, yene ngabakonya, “Mboni nkonyana nhwalo gwangakola mikate? Bo, mmanyangiteje tango? Mawacho ginu matopeu? ¹⁸ Bo, nkwetingite mio na mmi kulolangaje? Nkwetingite machikilo na kujoje? Bo, mmikombakelaje, ¹⁹kingobu apanametula mikate nhwano kape bandu elufu nhwano? Ngankongolanga ikapo ilenga ya imbolopolo?”

Ngabajanga, “Komi na ibena.”

²⁰ Yesu ngakonya kabele, “Apanametula mikate saba jela na kape bandu elufu ncheche, ngankongolanga ikapo ilenga ya imbolopolo?”

Ngabajanga, “Saba.”

²¹ Ngabakonya, “Tango manamanyangaje?”

Yesu annamia mundu jwangalola jwa Betisaida

²² Ngabaika ku Betisaida, kwenio bandu bange ngabaneta mundu jwangalola kwa Yesu, ngaba nnyopa ankunyule. ²³ Yesu ngankamula luboko jwangalola jwenio, ngampeleka kumbeto ja kijiji. Kuboka pa kunhuni mata mumio gakwe, Yesu ngammeka maboko panani jakwe ngankonya, “Bo, nhwotwile kukibona kilebe chachoa?”

²⁴ Mundu jwenio ngalola ngalenga, “Elo, nhotwi kabona bandu, nambu babonekana anda mikongo ejijenda.”

²⁵ Yesu ngammekela kabele maboko panani pamio. Ngoe mundu jwenio ngakacha mio, mio gakwe nga-gaekuka, ngalola kila kilebe gwicho. ²⁶ Yesu ngannenge ajabule kachakwe nu kunkelebuya, “Makabujaje kukijiji!”

Petulo annyekete Yesu kube Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo

(Matayo 16:13-20; Luka 9:18-21)

²⁷ Kuboka penia Yesu na akinapunji bakwe ngabajenda kuijiji papipi na ku Kaisalia ja Kufilipi. Undela, Yesu ngabakonya akinapunji bakwe, “Bandu balenga nenga na beneke?”

²⁸ Ngabannyanga, “Bange balenga mwenga nga Yohana Mmatichi, bange Eliya na bange jumwe kati ja akalondoli ba Nnoongo.”

²⁹ Yesu ngabakonya, “Na mangweto bo, nnenga nenga nabeneke?”

Petulo ngajanga, “Mwenga nga Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo.”

³⁰ Kuboka penia Yesu ngabakelebuya makannenge munduje minhalo jango.

Yesu alenga nhwalo gwa kupotekigwa kwakwe na kiu chakwe

(Matayo 16:21-28; Luka 9:22-27)

³¹ Yesu ngatumbu kabola akinapunji bakwe, “Mwana jwa Mundu mpaka apotekigwe muno nu ukanigwa na akinanhota, akakung’i akolongwa na akaboli ba Malagilo ga Musa. Makomigwa, nambu lichoba lya tatu mayoka.”

³² Yesu ngabalengela nhwalo gwenio panga iya. Penia, Petulo ngantola pantemela, ngatumbu kunkalapila.

³³ Nambu Yesu ngatendebuka, ngaba lolekea akinapunji bakwe, ngankalapila Petulo ngalenga, “Mmoke nnongi jango Malichetani! Mawacho ginu gaboka ku Nnoongoje nambu ga bandu.”

³⁴ Kuboka penia Yesu ngaukema nkengeni gwa bandu pamwe na akinapunji bakwe, ngabalengela, “Anda mundu jwajwoa jola apala kube napunji jwango, mpakaoti akikane mwene, na apotole nchalaba gwakwe, angengame. ³⁵ Gambu mundu jwajwoa ojwapala kukombola bwomi gwakwe mwene, mauoya, nambu mundu ojwaoya bwomi gwakwe kwa magambu gango nenga na kwa magambu ga Nhwalo Gwambone, maukombola. ³⁶ Mundu apata nike anda ajipatite dunia joa nu kuoya bwomi gwakwe? Kibije! ³⁷ Kibije kilebe echibaotwi kupanga gambu gwa bwomi gwakwe. ³⁸ Anda mundu amone oni nenga na maboulo gango mulungolo londo lwanga nnyali Nnoongo, Mwana jwa Mundu ammonela oni mundu jwenio, mangobu apapakuika mukibumo cha Awamundu pamwe na akapakachi ba Chwapi ba Nnoongo.”

9

¹ Yesu ngajendekea kulenga, “Nannenge kweli, babi bange upamba bawegangaje panga kukibona Kingwana cha Nnoongo chakaika kwa makakala.”

*Yesu agalambuka kumiyo
(Matayo 17:1-13; Luka 9:28-36)*

² Kuboka pa machoba sita, Yesu ngabatolanga Petulo na Yakobo na Yohana kunani ja kitombi kitandamau jika jabe. Apabajendekea kulola, Yesu ngagalambuka kumiyo nnongi jabe, ³ ngobo yakwe nging'ala, ngibe nhuu mbuu, kupeta mundu jwajoa jola padunia ojwaotwi kupula. ⁴ Penia akinapunji akatatu ngabammona Eliya na Musa bakalongela na Yesu. ⁵ Petulo ngannenge Yesu, “Aboli, chwapi twenga tube pamba. Mbaya tuchenge iteba itatu, chimwe chinu na chimwe cha Musa na chimwe cha Eliya.” ⁶ Jwombe nakajakwe ngabajogopa ata akimanyije chu kulongela.

⁷ Kuboka penia ngilipitila liunde ngilyawekelela nikiwili chakwe, ni lilobe ngilijoanika kuboke kuliunde, “Jwenio nga Manango ojunampala, mampenakiange!” ⁸ Kingobu ucho akinapunji benia ngabalola tii, nambu bammwenije mundu jonge, nambu Yesu jikajakwe tu.

⁹ Apabauluka pikitombi, Yesu ngabakelebuya “Makanengeje mundu jwajwoa ikobo eimibweni, mpaka Mwana jwa Mundu apapakuyoka kuboka kwa abawile.”

¹⁰ Ngibiliagabala lilagilo lyenie, nambu ngabakonyana bene akangweto, “Mana gakwe ni kuyoka kuboka kwa abawile” ¹¹ Na ngabankonya Yesu, “Mboni akaboli ba Malagilo ga Musa balenga mpaka oti Eliya aike?”

¹² Yesu ngajanga, “Eliya atenda kuika kubeka ilebe yoa telatela. Uyo, kunike bai iandikigwe Mumajandiko Gachwapi kutenda Mwana jwa Mundu abakupotekigwa muno nu ukanigwa?” ¹³ Nannenge, Eliya aike, nabandu ngabantenda pabapalanga andi Majandiko apagalenga nhwalo gwakwe.”

*Yesu annamia kakombo juna nchepela
(Matayo 17:14-21; Luka 9:37-43a)*

¹⁴ Apabaikanga kwa akinapunji bange bala, ngabaubona nkengeni nkolongwa gwa bandu penia. Na akaboli bange ba Malagilo ga Musa bakiba bakataukana nabo. ¹⁵ Kingobu bandu apabammona Yesu, boa ngaba nhwomwanga muno, ngabammutakila bampate abali. ¹⁶ Yesu ngabakonya akinapunji bakwe, “Ntaukana nike nangweto?”

¹⁷ Mundu jumwe pankenga gwenio ngajanga, “Aboli, Nannetite manango kwinu, akweti nchepela ogummeka akaotoje kulongela. ¹⁸ Kila kingobu apanhwikilila, kung'wiya pae nu kupita liululu nkano, nu kuyagamino nu kube nnyomo mmele gwoa. Nganajopa akinapunji binu buboyange nchepela gwenio nambu baotolingije.”

¹⁹ Yesu ngabalengela, “Mangweto mabandu banga imani! Ndama namangweto mpaka lii? Nanhwimbilila mpaka lii? Mannetange mwano pamba!” ²⁰ Ngabampeleka jwenio kwa Yesu.

Kingobutu nchepela apaumona Yesu, ngugunng'wia kakombo jwenio pamakongono gakwe, ngagwe pae, ngagalabuka nu kupita liuluulu munkano. ²¹ Yesu ngabakonya awamundu, “Kutumbu li apatakinine ni ilebe andi yenieye?”

Benia ngabajanga, “Tangu pakiba mwana.” ²² “Mangobu majingi nchepela upala kunkoma kung'wiki pamwoto nu umache, kupala unkome. Anda nhwotwile, mutubone kia nu mutukole!”

²³ Yesu ngannengela, “Kwanike nnengite anda nhwotwile! Kila kilebe kube kwa mundu ojwaamine.”

²⁴ Awawa benia kingobu ucho ngabaguta kanonoya, “Ngweti imani, nambu tegategaje. Unyalie mbe na imani ngolongwa.”

²⁵ Yesu apababona bandu ajingi bakajonjekea kuika nnongi jakwe, ngaukalapila nchepela gwenio. “Nchepela

mamantenda mwana ojo kube bubu na jwangajoa, nun-hwamulicha, mummoke jonjo na makanyingi kabeje!”

²⁶ Penia nchepela gwenio nguchobela, ngung'wia kakombo jwenio pae, kubokapenia ngugummoka. Kakombo jola gabonekana anda ntui, na kila mundu ngalenga, “Awile!” ²⁷ Nambu Yesu ngankamu luboko, nganyinula, na jwenio ngajema.

²⁸ Kuboka pa Yesu kujabu kachakwe, akinapunji bakwe ngabankonya kuntemela, “Mboni twe tuotwije kuuboya nchepela?” ²⁹ Yesu ngabalenge, “Michepela aina jenie kubokaje kindema nambu kukunng'ongalela Nnoongo tu.”

*Yesu alenga kabele unhwalo gwa kiu chakwe
(Matayo 17:22-23; Luka 9:43b-45)*

³⁰ Yesu na akinapunji bakwe ngababoka penia na ngabajabulanga ku Galilaya. Yesu apaije bandu bamanye okwakiba, ³¹ magambu akiba akabola akinapunji bakwe, Kulengela, “Mwana jwa Mundu mabankamuya kwa bandu na benia mabankomanga, nambu lichoba lya tatu kuboka pu komigwa mayoka kube mmomi.”

³² Nambu akinapunji bamanyangitije mana ga maboulo genia, ngabajogopa kunkonya.

*Nkolongwa meneke?
(Matayo 18:1-5; Luka 9:46-48)*

³³ Ngabaikanga ku Kafalanaumu, na apakiba ukaja, ngaba konyanga akinapunji bakwe, “Ntaukana nike pamakibanga undela mola?”

³⁴ Nambu angweto bannyangangiteje, magambu undela bakiba bakataukana akolongwa beneke kati jabe. ³⁵ Yesu ngatama pae, ngabakema akinapunji komi na abele, ngabalengela, “Mundu andapaile kube jwa kutumbula mpaka oti akibeke mwene kube unyuma ja bowa

na kube mpakachi jwa bowa.” ³⁶ Penia ngantola mwana nchokochoko, ngannyemeka nnongi jabe. Ngankumbatila, na ngabalenge angweto, ³⁷ “Abampoke mwana andi jonjo ku liina lyango, bamboke nenga, na abamboke nenga, bamboke ne tuje, nambu uyo bampoke na jwajo ojwandumite.”

Jwanga tugaluka abi upandi gwito

(Luka 9:49-50)

³⁸ Yohana ngannenge Yesu, “Aboli, tumweni mundu jumwe akajiboya michepela kwa liina linu, na twenga ngutunkanakia magambu jwenio abi pamweje natwe.”

³⁹ Nambu Yesu ngalenga, “Makankanakiangaje,” Gambu abije mundu ojwatenda ikobo ku liina lyango, nu upopo kulenga mabaja kwango nenga. ⁴⁰ Gambu jwangatugaluka twenga abi upandi gwito. ⁴¹ Nannenge kweli mundu jwajwoa ojwampeganga kikombe cha mache gukunywe magambu mangweto mabandu bango ne Kilisto Nkomboi, mmanya apelelwaje kupoke hupo yakwe.

Ipengu

(Matayo 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² “Jwajwoa ojwapa kunnyambukia jumwe jwa akachoko kujileka imani jakwe kwango nenga, yakabi mbaya kwa mundu jwenio kuntabalila muntandala gwakwe libwe likolongwa lya kuyagila nu kunnekela mubaali. ⁴³ Anda luboko lwinu lummeke mumalemwa, mulunheketi! Mbaya mwe kujingila mubwomi gwa machoba goa pangapela panga luboko, kupeta kube na maboko mabele na kujenda kujahanamu, kumwoto gwangaimika machoba goa. ⁴⁴ Mwenio, mbeku yakwe kuweje na mwoto gwakwe kuimikaje. ⁴⁵ Na lukongono lwinu lumpelie

kujileka imani jinu, mulunhekete! Mbaya kujingila mubwomi gwa machoba goa pangapela panga lukongono, kuliko kube na makongono goa mabele nu kulekeligwa kumwoto gwangaimika machoba goa. ⁴⁶ Mwenio, ‘Mbeku yakwe kuweje na mwoto gwakwe kuimikaje.’ ⁴⁷ Na lio linu anda lyannemukie kujioya imani jinu, miliboye! Mbaya kujingila Mukingwana cha Nnoongo na lio limwe, kuliko kube na mio goa mabele na kunnekela kumwoto gwangaimika machoba goa. ⁴⁸ Mwenio ‘mbeku yakwe kuweje, na mwoto gwakwe kuimikaje.’

⁴⁹ “Kila mundu majeguigwa kwa mwoto andi lilumbo pilijeguligwa kwa mwinyo.

⁵⁰ “Mwinyo chwapi, nambu andauoite kulaa kwakwe, majonjekeigwa na nike?

“Mmegange na mwinyo gu kujeguya nkati jinu, nu kutama kutengela kati jinu.”

10

*Yesu abola nhwalo gwa kutolana na kulekana
(Matayo 19:1-12; Luka 16:18)*

¹ Yesu ngaboka penia ngajenda kukilambo cha Yudea, kwie ja lukemba Yolidani. Bandu ajingi ngaba nnyendelela kabele, jwombe ngababola kabele anda patenda machoba goa.

² Gange Mafalisayo ngagannyendela, ngagajiga kuntega ngagankonya, “Bo, ipaligwe analome kaleka aanamundu?”

³ Yesu ngajanga kukonya, “Musa ampilingite malagilo gani?”

⁴ Angweto ngabajanga, “Musa alenga analome baotwi kaandiki talaka aanamundu na kaleka.”

⁵ Yesu gabalengela, “Musa anhwandikila malagilo genia magambu gu kujundupa kwa myojo jinu. ⁶ Nambu

apaitumbula, kupanganigwa dunia, ‘Nnoongo apangana munulome na munkege,’ Anda pagalenga Majandiko Gachwapi. ⁷ ‘Kwa magambu genie mundu baleka awamundu na amamundu, aba pamwe na aanamundu, ⁸ benia baba bamwe.’ Nayene benia abena kabeje nambu mmele gumwe. ⁹ Abije mundu ojwaotwile kukilekania Nnoongo echalondine pamwe.”

¹⁰ Apabajingila kabele unyumba, akinapunji bakwe ngabankonya Yesu unhwalo gwa kile chenie. ¹¹ Ngabalengela, “Mundu ojwanneka nhwanamundu nu kutola jonge munkege antende ngongola nhwanamundu. ¹² Nu uyo, akege ababaleka angwanamundu nu kutolana na bange batende ngongola angwanamundu.”

Yesu ailumika ingota ichoko ichoko
(Matayo 19:13-15; Luka 18:15-17)

¹³ Bandu bange ngabannetela Yesu ingota ichoko ichoko aibeke maboko, nambu akinapunji ngabakanakia. ¹⁴ Kingobu Yesu pagabona genia, ngachimwa na ngabalengela akinapunji bakwe, “Mileke ingota yene iike kwango, mikiikanakiaje, magambu Kingwana cha Nnoongo nga magambu ga bandu ababi andi ingota yenje. ¹⁵ Nannenge kweli kutenda mundu jwajotijola jwangapokela Kingwana cha Nnoongo anda mwana ajingije mwenio.” ¹⁶ Penia ngaitola ingota mukuboko jakwe, ngaibeke maboko, ngailumika.

Mundu juna uloi
(Matayo 19:16-30; Luka 18:18-30)

¹⁷ Yesu apatumbula kabele mwanja gwakwe, mundu jumwe ngammutakila mbelo, ngakilikitila majugwa nnongi jakwe, ngankonya, “Aboli mambone, ndendabole mbate bwomi gwa machoba goa pangapela?” ¹⁸ Yesu ngankonya, “Mboni mwe ungema nambone? Abije

jwambone nambu Nnoongo jika jakwe. ¹⁹ Magamanyi Malagilo, ‘Makakomaje, makabe na ngongolaje, makajibaje, makapia uchaili gwa uangije, makakoloyaje, majoe awawa binu na amabinu.’ ”

²⁰ Jwombe ngalenga, “Aboli, genia goa nagaagabile tango apanakiba nakakombo.”

²¹ Yesu ngannolekea, ngampala, ngannengela, “Nni-balile kilebe chimwe. Nnyende makauche kila kilebe echinkweti, nu uloi gwenio makape akaicho, na mwe mma nankoba kumbengu, kubokapenia nhwike ungengame.” ²² Mundu jola pagajoa genia, ngabeka ngenja kumio jakwe, ngajabula kachakwe achimwite, magambu akiba nului muno.

²³ Yesu ngabalolake tii akinapunji bakwe na kalenge, “Maiba kujundupa ku bandu bina uloi kujingila Mukingwana cha Nnoongo!”

²⁴ Akinapunji ngabaomongwa na malobe gakwe, nambu Yesu ngajendekea kulongela, “Machabanango, kujundupa mundu juna uloi kujingi Mukingwana cha Nnoongo! ²⁵ Kujundupa muno ku mundu juna uloi kujingila Mukingwana cha Nnoongo ibi kindema muno ngamia kupeta pililanga lya chingana.”

²⁶ Akinapunji bakwe ngabaomongwa muno ngabakonyana, “Nga meneke ojwapakuoto ukomboka?”

²⁷ Yesu ngabalolakeya, ngabajanga, “Kwa bandu kilebe chenje kuwechakanaje, nambu ku Nnoongo ilebe yoa kuwechakana.”

²⁸ Petulo ngannengela, “Nnole, twenga tuilekite ilebe ito yoa, tunkengime mwenga.”

²⁹ Yesu ngalenga, “Elo, nannenge yene, kila mundu jwajoa ojwajilekite nyumba andaje akakolo andaje akalombo andaje amama andaje awawa andaje ingota andaje migonda kwa magambu gangone na kwa magambu ga

Nhwalo Gwambone, ³⁰ mampokela mala pa mia ngoe. Nyumba na akaka na alombo na amama ningota ni migonda pamwe na kupotekigwa, na mangobu agaika mampata bwomi gwa machoba goa pangapela. ³¹ Nambu bandu ajingi ababi ngoe bukutumbula mababa bukujomolela, na ajingi ababi ngoe bukujomolela mababa bukutumbula.”

*Yesu alenga patatu unhwalo gwa kiu chakwe
(Matayo 20:17-19; Luka 18:31-34)*

³² Yesu na akinapunji bakwe akiba undela kujenda kukilambo cha Kuyelusalemu. Yesu ngabalongelela akinapunji bakwe, na akinapunji bakwe ngababeganga na mbwele, na bandu abakengima ngabajogopa. Yesu ngabatola kabele akinapunji bakwe komi na abele umbwega, ngatumbu kalengela gaga agapakumpata. ³³ “Mpenakiange! Tujenda Kuyelusalemu, na kwenio Mwana jwa Mundu bapankamuya kwa akakung'i akolongwa na akaboli ba Malagilo ga Musa. Benia bapakunhukumula akomigwe na kunkamuya kwa bandu banga Akayahudi, ³⁴ benia mabantenda nhwenyo, nukunhuni mata, bapakumputa iboko nu kunkoma, nambu lichoba li itatu mayoka.”

*Kujopa kwa Yakobo na Yohana
(Matayo 20:20-28)*

³⁵ Yakobo na Yohana, ingota ya Zebedayo, ngabannyendele Yesu. Ngabannenge, “Aboli, tupala mututende kilebe chitupakunnyopa.”

³⁶ Yesu ngabakonya, “Mpala nantendelange nike?”

³⁷ Ngabannyanga, “Apampakutama pikitebu chinu chi kibumo chi Kingwana, tujopa mwe mutupe tutame namwenga, jumwe kingonu chinu cha kalelo na jonge kingonu cha kangeja.”

³⁸ Yesu ngabalengela, “Mikimanyije echinnyopanga. Nhwotolinge kunywe kikombe cha kupotekigwa echimbiligwa kunywe? Unhwechangite kubatichigwa anda apambakubatigwa?”

³⁹ Ngabajanga, “Tuotwile.”

Yesu ngabalengela, “Kweli nhwotwile kunywela kikombe echimbakunywela nu kubatichigwa kundela ejimbakubatichwa. ⁴⁰ Nambu nenga ngwetije amuli ja kuchagula beneke abapakutama kalelo andaje kangeja. Nambu Nnoongo ojwapakape paali pennia kwa abachaguligwe.”

⁴¹ Akinapunji bange komi pabajoa genia, ngabatumbu kachimwa Yakobo na Yohana. ⁴² Yesu ngabakemanga boa pamwe, ngabalengela, “Mmanyi kutenda abawachigwa kube akatawala ba dunia batawalanga kwa makakala bandu babe na akiilongoi babe bina makakala makolongwa kwa bandu bena. ⁴³ Nambu mangwetomwe ikabe yeneje. Nambu mundu ojwapala kube nkolongwa panakati jinu abe oti mpakachi jwa mmoa, ⁴⁴ ojwapala kube jukutumbula panakati jinu, mpaka oti abe mmanda jwa boa. ⁴⁵ Gambu Mwana jwa Mundu aikikutumikigwaje, ila kutumikia, na kuboya bwomi gwakwe kube ukombola kwa bandu ajingi.”

Yesu annamia jwangalola Batimayo

(Matayo 20:29-34; Luka 18:35-43)

⁴⁶ Ngabaikanga ku Yeliko, Yesu na akinapunji bakwe pamwe na bandu ajingi apabakiba bakaboka kukilambo chenie, jwangalola jumwe nnyopi ojwakonda liina lyakwe Batimayo mwana jwa Timayo akiba atamite umbwega ja ndela. ⁴⁷ Apajoa kutenda nga Yesu juku Nazaleti, ngatumbula kuchobela, “Yesu! Mwana jwa Daudi! Umone kia!”

⁴⁸ Bandu ajingi ngabankalapila akotoke. Nambu jwombe ngayangala kuchobela, “Mwana jwa Daudi umone kia!”

⁴⁹ Yesu ngajema ngalenga, “Mankemange.”

Ngabankemanga jwangalola jwenio. Ngabannenge, “Nnimbe mwojo!” “Nnyeme, atenda nkema mwe.”

⁵⁰ Jwombe ngalekela lutando lwakwe, ngaomba kunani, ngannyendele Yesu.

⁵¹ Yesu ngankonya, “Mpala nantende nike?”

Jwangalola jwenio ngajanga, “Aboli, nyopa nphoto kulola.”

⁵² Yesu ngannengela, “Nnyende, imani jinu jinnamie.”

Kingobu tu jwangalola jwenio ngaotola kulola, na ngankengama Yesu undela.

11

Yesu ajingi Kuyelusalemu ku kuilulu

(Matayo 21:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19)

¹ Apabakiba bakabandakila Kuyelusalemu, papipi na kilambo cha Betifage na Betania, ngabaika Pikitombi cha Mizeituni. Yesu ngabatuma akinapunji bakwe abele balongelele, ² ngabalengela, “Nnyendange kuki-jiji echikibi nnongi jinu. Apampakujingi mwenio, mamankolela mwana jwa liponda ajigiligwe, jwombe tango anaombaligwaje na mundu. Mankulugule mannetange. ³ Anda mundu ankonyangite, mboni ntendanga nyenela, mannengela, bilipala Angwana na mabilibuya kingobu chenje.”

⁴ Ngabajabula, ngabankolela mwana liponda undela bantabali paniango gwa nyumba. Apabakiba pabankulugula, ⁵ bange bandu abakiba bajemangite penia ngabakonya, “Mboni mankulugula mwana liponda jwenio?”

⁶ Akinapunji ngabajanga anda Yesu apabalengalinge, na bandu benia ngabaleka bajabulange. ⁷ Ngabampelekela Yesu mwana liponda jwenio, ngabatandikanga ngobo yabe panani ja mwana liponda jwenio na Yesu ngatama panani jakwe. ⁸ Bandu ajingi ngabatandika ngobo yabe undela, na kongo bange ngabatema matutwe mumigonda ngabajala undela. ⁹ Bandu abakiba nnongi jakwe na abakengima unyuma jakwe, ngabakwa kulilobe likolongwa kulenga, “Alumbigwe Nnoongo! Nnoongo ampe kindimba ojwapakuika ku liina lya Angwana! ¹⁰ Kibe ni kindimba kingwana chikipakuika cha awabito ana Daudi. Alumbigwe Nnoongo kunani kumbengu!”

¹¹ Yesu paika Kuyelusalemu, ngajenda ku Nyumba ja Nnoongo, ngalola kila kilebe ku kuingakia. Nambu kwa magambu jakiba kimuyo, ngajabula ku Betania pamwe na akinapunji bakwe komi na abena.

Yesu aulaani nkoju

(Matayo 21:18-19)

¹² Malabu jakwe, apabakiba bakaboka ku Betania, Yesu ngabe na njala. ¹³ Ngaubona kutaali nkongo ntini guna maamba majingi. Ngaujendelela alole anda ubi na ngoko yayoa. Nambu apuwikalila, ngaukolela upambikeje ila maamba jika, kwa magambu gwakiba tango mangobu ga kupambika. ¹⁴ Yesu ngaulenge ntini, “Kuboka lele na machoba goa abije mundu ojwapakulye ngokwa kwinu mwe!”

Akinapunji bakwe ngabajoanga malobe genia.

Yesu ajenda ku Nyumba ja Nnoongo

(Matayo 21:12-17; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22)

¹⁵ Apabaikanga Kuyelusalemu, Yesu ngaika ku Nyumba ja Nnoongo na ngatumbu kabenga bandu abakiba bakaucha nu kuemela ilebe mwenio. Ngapendengulana

mecha ya bandu abakiba bakajangangana uloi, ni itebu ya bandu abakiba bakaucha njeba, ¹⁶ na Yesu annekiteje mundu atole kilebe pulubanja lwa nyumba ja Nnoongo. ¹⁷ Kubokapenia ngababolanga bandu, “Ijandikigwe mu Majandiko Nnoongo alengite, ‘Nyumba jango jikemigwa nyumba ja kugongalela kwa bandu ba ilambo yoa.’ Nambu mangweto mujitei kube nduka ja akabwii!”

¹⁸ Akakung'i akolo na akaboli ba Malagilo ga Musa apabajoa genia, ngabatumbu kupala ndela ja kunkoma Yesu. Nambu ngabannyogopa, magambu bandu ajingi batenda kuomongwa maboulo gakwe.

¹⁹ Apiika kimuyo, Yesu na akinapunji bakwe ngababoka pannyini.

*Maboulo kubokeye kwa nkongo gwa ngokwa
(Matayo 21:20-22)*

²⁰ Malabo jakwe kilokilo, apabakiba bakapeta undela, ngububona nkongo ntini gola, unyalite gwoa maamba mpaka mikega. ²¹ Petulo ngaukombakela, ngannenge Yesu, “Aboli, nnole, nkongo ntini ogumubekita nhwilo gola, ujomite!”

²² Yesu ngabajanga, “Munhwamini Nnoongo. ²³ Nannenge kweli kutenda, Mundu anda akilengile kitombi chenje, ‘Nnyikuke makatumbukile kubaali, panga mbwele kumwojo gwakwe,’ Nambu aamini kutenda ilebe yoa eyalongela, Nnoongo maitenda. ²⁴ Magambu genia nannenge mangweto, apang'ongalela nukujopa chochoa ku Nnoongo, nhwamini kutenda mpatite. ²⁵ Apanyemanga kugongale ku Nnoongo, mannekekeye kila mundu ojwannemwite chachoa, ibe Awawa binu ababi kumbengu bannekekeya malemwa ginu.” ²⁶ Nambu panga alekekeya bange, ata Awabinu ababi kumbengu bannekekeye mangweto malemwa ginu.

*Ukonyana unhwalo gwa uwecho gwa Yesu
(Matayo 21:23-27; Luka 20:1-8)*

²⁷ Ngabaikanga kabele Kuyelusalemu. Yesu apakiba akajenda ku Nyumba ja Nnoongo, akakung'i akolongwa na akaboli ba Malagilo ga Musa na akananhota ngabannyendela, ²⁸ ngabankonya, “Ntenda ile yenie kukinala gani? Bene abampi kinala chenie?”

²⁹ Yesu ngabalenge, “Na nenga mbakunkonya kilebe, anda unyangangite, na nenga nannyanga ndenda ikobo yenje kukinala gani. ³⁰ Unengele, uwecho gwa Yohana kukubaticha uboka kumbengu, andaje uboka kubandu?” Unyangange.

³¹ Ngabatumbu kutaukana, “Tulengabo? Anda tulengite, ‘Kuboka ku mbengu,’ alenga, ‘Mboni, munhwamingije Yohana?’ ³² Nambu anda tulengite, ‘Ubokita kubandu.’ ” Bajogopa bandu ajingi gambu boa baaminge kutenda Yohana akiba kweli nnonndoli jwa Nnoongo. ³³ Ngabannyanga Yesu, “Tumanyije.”

Yesu ngabalengela, “Nane uyo nannengeje ngamwa ilebe yenje kukinala gani.”

12

*Kulandanakia kwa akibalua ba nng'onda gwa mizabibu
(Matayo 21:33-46; Luka 20:9-19)*

¹ Yesu ngalonge nabo kwa kulandanakia, “Mundu jumwe ngalema nng'onda gwa mizabibu, ngalitindikia ubego, ngaemba libomba lya ukamangi zabibu, na ngachenga kilendo. Ngabajaika akibalua bange na ngajenda mwanja kukilambo cha kutaali. ² Mangobu ga mauno, ngabankinga mmanda jwabe kwa akalemi, akatolele lipungu lyabe lya mauno li munng'onda gwabe.

³ Akalemi benia ngabampukila, ngabamputa, ngabam-muyanga utopo. ⁴ Ngankinga kabele mmanda jonge, jwenio uyo ngabampoteka umutwe nu kuntenda ilebe yaoni. ⁵ Akola nng'onda benia ngabankinga kabele mmanda jonge kwa akalemi benia ngabankomanga. Ngabatuma akabanda bange ajingi benia uyo ngabaputigwa, na bange ngabakomigwa. ⁶ Ngaika mundu jumwe tu jukuntuma, jwombe mwana jwakwe jwajika ojwampala. Pukujomolela ngankinga jwenio akalenga 'Manyi mabannyali manango.' ⁷ Nambu akalemi benia ngabalengalana, 'Jonjo nga mwana jwakwe. Nyeme tankome, nu ulichi gwakwe mauba gwito!' ⁸ Ku nyenie ngabampukila, ngabankoma nu kunnekele kumbeto ja nng'onda."

⁹ Yesu ngabakonya, "Nkola nng'onda atendabole? Apakuika nakakoma akalemi, nakape bandu bange nng'onda gwa mizabibu. ¹⁰ Bo, nchomangitije Majandiko ganga?

'Libwe elikanigwe na akachengi, ngoe ligalambwike kube lyambone kupeta goa.

¹¹ Nhwalo gongo utendigwe na Angwana ana Nnoongo, na lyenie likuomongwa muno kwito! "

¹² Akiilongoi Akayahudi ngabajiga kumpukila Yesu, magambu bamanyangite kutenda kulandanakia kwenio kukiba kwabe angweto. Nambu bujogopa nkengeni ga bandu, kunyenie ngabanneka, ngabajabulanga.

Nhwalo gwa kulepa kodi

(Matayo 22:15-22; Luka 20:20-26)

¹³ Gange Mafalisayo na abankengama Helode ngabakinga bakampukile Yesu kwa malobe gakwe. ¹⁴ Ngabannyendelela, nukulenga, "Aboli, tumanyi kutenda mwenga nga mamundu manonge kweli kunnyogopaje mundu jwajoa. Kujaliye kinala cha mundu

nambu mmola kweli ja ndela ja Nnoongo. Mutulengele, bo, malagilo gito galenga ipaligwe kulepa kodi ku nkolongwa jwa Loma? Tulepe andaje takalepaje?”

¹⁵ Nambu Yesu ngamanya echibapala, ngabajanga, “Mboni nnyiganga kundega? Unete luela nulubone.”

¹⁶ Ngabanete lumwe, jwombe ngabakonya, “Kumiyo na liina lende lyabene?”

Ngabajanga, “Kwa Akolongwa ba Loma.”

¹⁷ Yesu ngabalengela, “Ga Nkolongwa jwa Loma mampa Nkolongwa jwa Loma, ga Nnoongo mampagange Nnoongo. Ngabanhwomwanga muno Yesu.”

Nhwalo gwa kuyoka

(Matayo 22:23-33; Luka 20:27-40)

¹⁸ Bange Masadukayo, abalenga kubije kuyoka ngabanyendele Yesu, ngabankonya, ¹⁹ “Aboli, Musa atulagila nyene, ‘Mundu andawile na kaleka akege gwangabe na mwana, nnung'una mundu batole malekwe, kupala bampotole nnung'una gwakwe ingota.’ ²⁰ Bai, pakiba na akalongo saba, nkolongwa ngatola munkege mwene ngawe pangabe na mwana. ²¹ Jwapabele ngatola malekwe nawele jwenio, na jwenio uyo ngajomoka pangapoto mwana. Ngibe uyo kwa nnung'una jwa tatu. ²² Akanung'na boa saba ngabaweganga pangapoto mwana. Pukujomolela munkege jola uyo ngawe. ²³ Bai, bandu pabapakuyoka, lichoba lya kuyoka bandu, amama benia biba aanaba ba beneke? Kwa magambu boa saba bakiba bantoile.”

²⁴ Yesu ngabalengela, “Mangweto nnemwangite muno! Mmanyi kwa magambu gwanike? Kwa magambu mmanyigitije Majandiko wala uwecho gwa Nnoongo.

²⁵ Gambu abawilengite apabapakuyoka bitolaje akege wala kutoligwa na analome, bibaganga anda akapakachi ba kumbengu. ²⁶ Nambu kunhwalo gwa kuyoigwa kwa

abawile, bo, nchomangitije Kitabu cha Musa paali pa kindumba echikikiba chakajaka mwoto? Nnoongo ngannengela Musa, ‘Nenga na Nnoongo ba Ulaimu, Nnoongo jwa Isaka na Nnoongo jwa Yakobo.’²⁷ Jwombe nga Nnoongo jwa bandu ababi momi, nambu jwa abawileje. Mangweto ntekulemwa muno.”

Amuli ngolongwa.

(Matayo 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ Jumwe jwa akaboli ba Malagilo ga Musa ngaika, nga-joa kutaukana kwabe. Ngamanya kutenda Yesu bajanga tela, kunyenie ngannyendelela ngankonya, “Amuli jako ejibi ngolongwa kupeta joa?”

²⁹ Yesu ngajanga, “Amuli ejibi ngolongwa jenje, ‘Mpenikie, Mangweto bandu ba Kuisilaeli! Angwana ana Nnoongo bito, nga Angwana bito.’³⁰ Mapale Angwana ana Nnoongo binu kwa moja gwinu gwoa, kwa kiuke chinu choa kwa malango ginu goa, na kwa makakala ginu goa.’³¹ Na jibena ngajenje, ‘Mumpale nndami nnyinu anda pimikipala mmene.’ Jibije amuli jenge ejibi ngolongwa muno kuipeta yenje ibena.”

³² Penia Aboli ba Malagilo ga Musa ngabannengela Yesu, “Chwapi, Maboli! Kweli, anda apannengite, kutenda Nngwana nga Nnoongo na kuyenie abije nnongo jonge nambu jwenio.³³ Na kumpala Nnoongo kwa moja gwinu gwoa na kwa malango ginu goa na kwa makakala ginu goa na kumpala nndami nnyinu anda apamikipala mmene, nhwalo gongo gwa mbone muno kupeta kumpe Nnoongo lilumbo li inyama yu kutinia.”

³⁴ Yesu apalola kutenda mundu jwenio annyanga chwapi, ngannengela jwombe, “Mwenga mmi kutaalije na Kingwana cha Nnoongo.”

Kuboka penia mundu ajigiteje kunkonya kilebe.

*Ukonyana nhwalo gwa Kilisto Nkomboi
(Matayo 22:41-46; Luka 20:41-44)*

³⁵ Mangobu Yesu apakiba akabola ku Nyumba ja Nnoongo, ngakonya, “Mboni akaboli ba Malagilo ga Musa balenga kutenda Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo nga Mwana jwa Daudi? ³⁶ Uhuke jwa Chwapi annongolea Daudi ngalenga, ‘Angwana ngabalengela Angwana bango, ntame kingonu chango cha kalelo mpaka apambakabeka akangondwa binu pae ja makongono ginu.’

³⁷ Daudi mwene ankema, ‘Angwana’, Bai, Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo iwechakanabo kube mwana jwa Daudi?”

Bandu ajingi abampenakia Yesu ngabaalalila muno.

*Yesu bakelebuya na akaboli ba Malagilo ga Musa
(Matayo 23:1-36; Luka 20:45-47)*

³⁸ Yesu apabola angweto, ngalenga, “Magajogopange akaboli ba Malagilo ga Musa, abapala kutyanga na ngobo yabe yina miniko eibambigwe nu kupala kupatigwa abali ni ichima kuchoko, ³⁹ abachagula itebu ina ichima mu nyumba ja kugongalela na paali pina ichima pa mpapala. ⁴⁰ Kapokanga ilebe akanawele na kajibanga angweto nyumba yabe, na ukopakea kunng'ongalela Nnoongo muno. Ukumu jabe jiba ngolongwa muno lichoba lya hukumu.”

*Lilumbo lya nawele
(Luka 21:1-4)*

⁴¹ Yesu apakiba atamite papipi ni lichanduku lya malumbo, akalolela bandu apabapanga uloi gwabe. Bina uloi ajingi ngaba panganga uloi nduu, ⁴² penia ngaika nawele nhwocho nu kupanga uloi gwa lyaba ibena.

⁴³ Penia Yesu ngabakemanga akinapunji bakwe, ngabalengela, “Kweli nannengelanga, amama nawele aba babekite uloi ndu mulichanduku kapeta boa. ⁴⁴ Gambu boa ngabapanga kile echibapatite nyonjakea uloi gwabe, nambu amama aba, bapangite yoa eyabakiba nayo, bapangite yoa eyabakweti babe na bwomi muno.”

13

Yesu alonge nhwalo gwa kubomoka kwa Nyumba ja Nnoongo

(Matayo 24:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Yesu apakiba akaboka pa Nyumba ja Nnoongo, napunji jwakwe jumwe ngannengela, “Nnole, Aboli! Apa-gaalile mabwe ganga na nyumba yakwe!”

² Yesu ngajanga, “Mibona nyumba yenje ngolongwa? Libije ati libwe limwe elipakuigala panani ja lenge, kila kilebe makibomoligwa.”

Kulaga na kupotekigwa

(Matayo 24:3-14; Luka 21:7-19)

³ Yesu apakiba atamite pikitombi cha Mizeituni, ngalola ku Nyumba ja Nnoongo, Petulo na Yakobo na Yohana na Andulea ngabankonya pa ntemela. ⁴ “Mutulengele ikobo yenje ipakuika li? Na kiingi nike echikipakubonekana kutenda ikobo yenje ibandakile kupitila?”

⁵ Yesu ngabalenge, “Mma maha akankoloya munduje. ⁶ Bandu ajingi, mabaika mabikikema liina lyango, kulenga, ‘Nenga nga jwenio!’ Bombe mabaoyanga bandu ajingi. ⁷ Pampakujoa nhwalo gwa ngondo papipi andaje kutaali makajogopaje. Ilebe yene mpaka ipitile, nambu kupela kwene kubi tango. ⁸ Kilambo chimwe kiputana ni kilambo chenge, kingwana chimwe kiputana ni kingwana chenge,

kulendema lutope makuba kila paali na njala. Ikobo yenie iba andi lipyanda lya kubelekwa kwa mwana.

⁹ “Nambu mangweto mmaganga maha. Bandu mabam-pelekanga kamabalacha, nu kumputanga bokola mumajumba gabe gu kugongalela. Na bapampeleka nnongi ja akatawala na akangwana kwa magambu gangune, kupala unjalakiche kwabe. ¹⁰ Nambu tangu nu kuikaje pukupela, Nhwalo Gwambone mpaka utangachigwe kwa bandu boa. ¹¹ Kingobu chabapa kuntakiana nu kumpeleka kamaakama, makapweleje kilebe champakulongela, mangobu pagapakuika, nnengange chachote echimpakupata, gambu mangwetoje andaje mpakulongela, nambu gabakuboka kwa Uhuke jwa Chwapi. ¹² Mundu anng'aluka nnunagwakwe akomigwe, na awawa banng'aluka mwana gwabe, ni ingota mayajingalila achikibelei mundu na kakomanga. ¹³ Bandu boa bapakunchimwa mangweto kwa magambu ga liina lyango. Nambu ojwapakuimbalila mpaka kupela nga ojwapakomboka.

Kulaga muno

(Matayo 24:15-28; Luka 21:20-24)

¹⁴ “Apampakulola ‘Libaja’ Lijemite paali pangapakwe, ojwachoma na amanye mana gakwe, penia, ababi ku Yudea batililange kwitombi. ¹⁵ Ojwabi kunani ja kinyanga cha nyumba akaulukaje kujingila munyumba jakwe kutola kilebe. ¹⁶ Ojwabi kunng'onda akabujaje unyuma kutola ngobu jakwe. ¹⁷ Bapakulaga akikege bina ndumbo na akinamama ababi ni ilemba eijonga machoba genia! ¹⁸ Munnyope Nnoongo kupala ikobo yenie yakapiti mangobu ga malilije. ¹⁹ Gambu kingobu chenie kubakube kulaga kwenio kwanapitije tangu Nnoongo apapangana dunia mpaka lele, na ipitije kabele. ²⁰ Nambu Angwana bate kupunguya na yeneje akabije mundu jukomboka.

Nambu kwa magambu ga bandu bakwe abapambuligwe, Angwana bapungwiye machoba genia.

²¹ “Anda mundu annengi, ‘Nno, Kilisto Nkomboi abi pamba,’ Andaje ‘Abi papa,’ Makanhwaminije. ²² Gambu papakupiti makilisto buwangi na akalondoli buwangi. Na benia balayanga iingi na yukuomongwa yakaoyanga bandu, ata kubandu abapambuligwe na Nnoongo. ²³ Mmaganga maha. Nenga nannengelinge ikobo yoa pangapitila.

*Kuwika kwakwe Mwana jwa Mundu
(Matayo 24:29-31; Luka 21:25-28)*

²⁴ “Mumachoba genia, kuboka pa kulaga kwenio, lichoba liba lubendu na mwei ung'alaje, ²⁵ ndondwa ibakugwe kuboka kumbengu, na makakala ga mbengu gabakutikatika. ²⁶ Mwana jwa Mundu abakupitila mu-maunde kwa makakala makolongwa ni kibumo. ²⁷ Jwenio apakalinga akapakachi bakwe kuboka kumbengu in-gonu yoa ya dunia bakongolange bandu abapambuligwe na Nnoongo kuboka kujitumbwi dunia mpaka kujipei mbengu.

*Kulandanakia kwa nkongo gwa ngokwa ya kulye
(Matayo 24:32-35; Luka 21:29-33)*

²⁸ “Mukibolange kikilandanakia na nkongo ntini. Kingobu ndambi yakwe pitumbu kututuba maamba, mmanya kutenda mangobu ga mauno gaike. ²⁹ Nu uyo mangweto pampakibona ilebe yenie yoa ikapitilaga, mmanya Mwana jwa Mundu abi papipi kuika. ³⁰ Nannengelanga kweli, kingolo chenje kipetaje pangapitila genia goa. ³¹ Mbengu na dunia maipeta, nambu malobe gango gapetaje ngu.

*Abije mundu ojwamanyi lichoba andaje kingobu
(Matayo 24:36-44)*

³² “Nambu, nhwalo gu lichoba andaje kingobu abije mundu ojwamanyi kiika lii, na akapakachi bukumbenguje, na Mwanaje, nambu Awawa jika jabe nga abamanyi. ³³ Mmegange maha na nkelukiyange, magambu mmanyangitije kingobu chenye kipakuika lii. ³⁴ Maiba anda mundu ojwaboka pachakwe kujenda mwanja, nakalekalanga akapakachi bakwe kinala, kila mundu ni liengo lyakwe, nu kuboka penia ngannenge nnendei aba mio. ³⁵ Nkelukiange, kwa magambu mmanyangitije akola nyumba babuja lii, pangaje iba kimuyo, panakati nakati ja kilo, kindabindabi andaje kindabi. ³⁶ Anda aike kingobutu akankolelangaje nng'olokinge. ³⁷ Aganannenge mangweto, nannenge mmoa, nkelukiange!”

14

*Nhwalo gwa kunkoma Yesu
(Matayo 26:1-5; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53)*

¹ Gakaigala machoba mabena kuika Mpapala gwa Pasaka na Mikate jangajela kimela. Akakung'i akolongwa na akaboli ba Malagilo ga Musa bapalanga ndela ja kumpukila Yesu kwa chili na bankome. ² Nambu ngabalenga, “Tukampukije mangobu ga mpapala, bandu bakaikangaje kutendanga kijonga.”

*Yesu apakaigwa mauta ku kilambo cha ku Betania
(Matayo 26:6-13; Yohana 12:1-8)*

³ Yesu akiba ku Betania kachakwe Simoni, ojwakiba juna maloi. Apakiba akalya chakulya, ngabaika amama bamwe abakiba na chupa cha alabasta china mauta gina kunungila muno ga nalido gina bei ngolongwa. Ngakajula

chupa chenye, ngannyitila Yesu mauta genia umutwe. ⁴ Bandu bange abakibanga penia ngabachimwa nu kulengelana, “Kwa nike kugatunia mauta gangano! ⁵ Kabi gauchigwe ku bei ngolongwa, nu kwela kunnepa nkamu maengo kwa yaka itatu, nu uloi gwene kape akacho!” Ngabakalapila amama benia.

⁶ Nambu Yesu ngabalengela, “Malekange! Mboni machumbuya? Batei chwapi ni kile chambone kwango. ⁷ Akacho mmilingite nabo kila machoba, na kingobu chachoa echimpala, nhwechi kajangata angweto. Nambu mmeje kila machoba na nanenga. ⁸ Jwombe ateile apaotwile, aupakie mmele gwango mauta kumbanganila kwa machiko. ⁹ Nannengelanga kweli kutenda, padunia poa pupakutangachigwa Nhwalo Gwambone, kitendwa chenje chibatei amama aba kibakulongaligwa kakombake benia.”

Yuda ajeketela kunng'aluka Yesu

(Matayo 26:14-16; Luka 22:3-6)

¹⁰ Kubokapenia Yuda Isikalioti, jumwe kati ja aki- napunji komi na abena, ngajenda kwa akakung'i akolongwa ibe anng'aluke Yesu kwabe. ¹¹ Akakung'i akolo ngabaalalila apabajoa nhwalo gwenio, nu kulagila kumpe uloi jwenio. Penia Yuda ngabe akapala ndela ju kunng'aluka Yesu.

Yesu alye chakulya cha Mpapala gwa Pasaka pamwe na akinapunji bakwe

(Matayo 26:17-25; Luka 22:7-23; Yohana 13:21-30)

¹² Lichoba lya kutumbula kwa Mpapala gwa Mikate janga jela kimela, lichoba lya mwana limbelele jwa Pasaka kuchinjigwa, akinapunji bakwe ngabankonyanga Yesu, “Mpala tumpanganile ko Mpapala gwa Pasaka?”

¹³ Penia Yesu ngabakinga akabele kati ja akina-punji bakwe ngabalengela, “Nnyendange kunnyini, na mankongana na mundu jumwe ojwapotwi kibega cha mache. Mankengamange, ¹⁴ mpaka munyumba ejapakujingi, makannengele nkola nyumba, ‘Aboli balenga, chumbi chako echimbakulele mpapala gwa Pasaka pamwe na akinapunji bango?’ ¹⁵ Na jwenio mannyanga chumbi kikolongwa kugolofa, echikipanganigwe kijomoligwe, mpangania mwenio.”

¹⁶ Akinapunji ngababokanga, ngabajenda kunnyini, ngibikikole kila kilebe tela andi Yesu apabalengalinge, ngabapangania mpapala gwa Pasaka.

¹⁷ Apiika kimuyo, Yesu ngaika pamwe na akinapunji bakwe komi na abena. ¹⁸ Apabakibanga bakalyaga, Yesu ngalenga, “Nannengelanga mangweto kutenda jumwe kati jinu apakung'aluka, jumwe kati jinu ojwalye pamwe nanenga.”

¹⁹ Akinapunji ngabaechuka ngabatumbu kunkonya Yesu, jumwe jumwe, “Bo, nenga?”

²⁰ Yesu ngabajanga, “Nga mundu jumwe kati jinu mangweto komi na abena, ojwalela nkate pamwe na nenga muntungati. ²¹ Mwana jwa Mundu mawa andi pagalenga Majandiko Gachwapi nhwalo gwa jwenio, nambu, kulaga mundu jwenio ojwapakunng'aluka Mwana jwa Mundu! Yakabi mbaya kwa mundu jwenio anda akabel-wikije!”

Chakulya cha Angwana

(Matayo 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Akakolinto 11:23-25)

²² Apabakiba bakalyaganga, Yesu ngatola nkate, ngalumba, ngaumetula na kapaganga akinapunji bakwe, nukulenga, “Ntolange, gongo mmele gwango.”

²³ Kubokapenia ngatola kikombe, nganng'ongolela Nnoongo, ngabapaganga, na boa ngabanyweganga mukikombe chenie. ²⁴ Yesu ngalenga, “Jenje nga myai jango ejijitika kwa bandu ndu, myai jango ejichalakicha lilagano lya Nnoongo. ²⁵ Nannengelanga kweli, nyweje kabele divai mpaka lichoba elimbakunywe divai nhyono ku Kingwana cha Nnoongo.”

²⁶ Kuboka pu kujemba nhwambo, ngabajenda kukito-mbi cha Mizeituni.

Yesu alondola kutenda Petulo apakunkana

(Matayo 26:31-35; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38)

²⁷ Yesu ngabalengela akinapunji bakwe, “Mmoa mwenga mpakutilanga na kuneka ne jika, gambu Majandiko galenga, ‘Nnoongo mankoma nchungi, na mambelele goa magapwilikana.’ ²⁸ Nambu kuboka pu kuyoka kwango, mbakunnongalela ku Galilaya.”

²⁹ Petulo ngajanga, “Ata ikabi boa bannekangite, ne nannekaje!”

³⁰ Yesu ngannenge Petulo, “Nannenge kweli kutenda tango nkokoloko nu kubekaje pabena kilo, mpakungana patatu kutenda umanyije nenga.”

³¹ Nambu Petulo ngajendeke kulenga, “Nengaje yenie, ati nakapaligwe kuwe pamwe na mwenga!”

Na akinapunji boa ngabalenga uyo.

Yesu agongalela ku Gesisemane

(Matayo 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² Ngabaikanga paali apakemigwa Getisemani, na Yesu ngabalenge akinapunji bakwe, “Ntamange pamba man-gobu ne nakagongalela.” ³³ Ngantola Petulo na Yakobo na Yohana. Ngabe na mbwele na ngaechuka muno, ³⁴ ngabalenge, “Mbi na kuechuka muno umwojo papipi nu kuwe. Ntamange pamba na nkelukiange.”

³⁵ Ngajenda nnongi kachoko, ngakileke pae manguku, ngagongalela Nnoongo kutenda, anda iwechikine, akapeteje mangobu genia ga kupotekigwa. ³⁶ Ngagongalela, “Awabango, kwinu kila kilebe kuwechekana. Umokeye kikombe chenje chukupotekigwa. Nambu ikabe anda apambalaje, nambu pampala mwenga.”

³⁷ Kubokapenia ngababuji akinapunji bakwe akatatu bala, ngabakole bagochilinge. Ngannenge Petulo, “Simoni, bo, nng'ochile? Nhwotwije ukelukia ata kingobu chimwe?” ³⁸ Penia ngabalengela, “Nkelukiange na kugongalela kupala makalondoigwaje. Mwojo utenda kupala, nambu mmele ulegalike.”

³⁹ Ngajenda kugongale kabele, ngabuji malobe ugaga. ⁴⁰ Penia ngabuja kabele, ngabakolelanga bagochalinge. Mio gabe gakiba na lugono. Bamanyangiteje chukunyanganga.

⁴¹ Apabuja mala ja patatu ngabalengela, “Mmilingite tango makagolokanga nu kupomolela? Itochite! Kingobu kiike! Nnole, Mwana jwa Mundu ngoe bankamuya kwa bandu akabaja. ⁴² Nnyinukange tujende. Atendakuika ojwapakung'aluka.”

Kujigiligwa kwa Yesu

(Matayo 26:47-56; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12)

⁴³ Yesu apakiba tango akalongela kingobu Yuda, jumwe kati ja akinapunji bakwe apaika. Ngaika pamwe nankengeni nkolongwa gwa manjolinjoli pamwe na mapanga na imbonga, na ngankamuya kwa akakung'i akolongwa, na akaboli ba Malagilo ga Musa, na akananhota. ⁴⁴ Mundu ojwapala kunng'aluka Yesu, akiba tayali aulaite kiingi nkengeni gwenio kulenga, “Mundu ojumbakunkumbatila ngajwenio. Mampukilange na mammekange pulenda.”

⁴⁵ Kingobutu Yuda apaika, ngannyendele Yesu nu kulenga, “Aboli!” Penia ngankumbatila. ⁴⁶ Kuyene ngabampukilanga Yesu nu kummekanga mumakakala. ⁴⁷ Nambu jumwe ojwajemita penia pamwe na Yesu ngau-cholomola upanga gwakwe nu kumputa mmanda jwa Nkung'i Nkolongwa, nganhweketa lichikilo. ⁴⁸ Penia Yesu ngabalenge, “Bo, mboni nhwikalinge na mapanga na im-bonga kumbukila nenga, anda ne napoki? ⁴⁹ Kila lichoba nakiba pamwe namangweto nakammolanga ku Nyumba ja Nnoongo, na wala umbukilingije. Nambu Majandiko Gachwapi galenganile.”

⁵⁰ Penia akinapunji boa ngabanneka nu kutila.

⁵¹ Pakiba na kakombo jumwe ojwakiba akankengama Yesu akiba akwindite lutando. Ngabajiganga kumpukila, ⁵² nambu jwombe ngapokonyoka, ngaluleka lutando lola, ngabutuka makengele.

Yesu nnongi ja Libalacha

(*Matayo 26:57-68; Luka 22:54-55,63-71; Yohana 18:13-14,19-24*)

⁵³ Penia Yesu ngabantola mpaka ku nyumba ja Nkung'i Nkolongwa, penia bakiba na akakung'i akolongwa boa, ikinanhota na akaboli ba Malagilo ga Musa bakibanga bakonganinge. ⁵⁴ Petulo ngabe kutaali akankengama Yesu, ngajingi mu uwa ja nyumba ja Nkung'i Nkolongwa. Ngatama pamwe na akalendei, akajota mwoto. ⁵⁵ Akakung'i Akolongwa na Libalacha lya ngabapalanga uchaili gu kuntakiana Yesu kupala akomigwe, nambu bapatangitije. ⁵⁶ Bandu ndu ngabapianga uchaili guwangi ku Yesu, nambu uchaili gwabe ujeketeligweje.

⁵⁷ Kubokapenia bandu bange ngabajema kulenga uchaili guwangi ku Yesu, ⁵⁸ “Ngutunnyoa mundu ojo apalenga, ‘Mbakubomola Nyumba ja Nnoongo

ejichengigwe na bandu, nu kuchenga jenge kwa machoba matatu jangachengigwa na bandu.’ ” ⁵⁹ Nambu ata angweto, uyo, uchaili gwabe ujeketeligwije.

⁶⁰ Nkung'i Nkolongwa ngajema nnongi jabe boa nu kunkonya Yesu, “Bo nnyanguje kwa bandu bamba abantakiana mwenga?”

⁶¹ Nambu Yesu ngatama nu alongije ata lilobe limwe. Nkung'i Nkolongwa ngankonya kabele, “Bo, mwenga nga Kilisto Nkomboi Mwana ojwapambuligwe na Nnoongo juna Kibumo?”

⁶² Yesu ngajanga, “Nenga, nga jwenio, kabe mamamona Mwana jwa Mundu atamite kingonu cha kalelo cha Angwana Bina Makakala na akaika mumaunde ga kumbengu!”

⁶³ Penia Nkung'i Nkolongwa ngapapula lutando lwakwe kulaya lilaka lyakwe, ngalenga, “Tupaije akachaili!
⁶⁴ Nnyoaninge apantukana Nnoongo. Mangweto nhwachangabo?”

Boa ngubunhukumula kutenda, apaligwa kuwe.

⁶⁵ Bange kati jabe ngabatumbu kunhuni mata Yesu, ngabanhwiba kumio, ngabamputa. Nu kunnengela, “Nnondole nga beneke abamputite!” Ati akalendei ngabantolanga, ngabamputanga makopi.

Petulo ankana Yesu

(Matayo 26:69-75; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Petulo akiba tango pae kuua, mmanda jumwe munkege jwa Nkung'i Nkolongwa ngaika. ⁶⁷ Apammona Petulo akajota mwoto, ngannolekea, ngannengela, “Ati mwenga uyo makiba pamwe na Yesu jwa ku Nazaleti.”

⁶⁸ Nambu Petulo ngakana. “Numanyije, ati echinnongela mbi kikimanyaje!” Kubokapenia Petulo ngajenda panja kuua. Penia nkokoloko ngabeka.

⁶⁹ Mmanda munkege jola apammona kabele Petulo, ngatumbu kabele kalenge bandu abakibanga bajemangite penia, “Mundu jonjo nga jumwe kati jabe!” ⁷⁰ Nambu Petulo ngakana kabele.

Kingobu tu, bandu abakibanga bajemangite penia ngabannenge Petulo, “Kweli mwenga nga mabamwe kati jabe, gambu mwenga uyo mmoke ku Galilaya.”

⁷¹ Nambu Petulo ngalenga, “Napila yenie kutenda nenga kweli! Nnoongo awechite kunhukumu ne anda nenga uwangi! Numanyi mundu ojunnongela minhalo jakwe!” ⁷² Penia nkokoloko ngabeka kabele, na Petulo ngakombokela Yesu apanngile, “Tango nkokoloko nukubekaje, mpakungana patatu kutenda umanyije ne.” Petulo ngakilikitila nu kuguta.

15

Yesu bampeleka kwa Pilato

(Matayo 27:1-2,11-14; Luka 23:1-5; Yohana 18:28-38)

¹ Pukuchaga, akakung'i akolongwa ngababeka machabuli pamwe na akinanhota na akaboli ba Malagilo ga Musa na Libalacha lyoa, ngabalagana kuntaba Yesu mitondolo, ngabampeleka kunkamuya Pilato. ² Pilato ngankonya Yesu, “Bo, mwe nga Mangwana ba Akayahudi?”

Yesu ngajanga, “Elo, mwe nengite.”

³ Akakung'i akolongwa bantakiine Yesu ilebe ndu, ⁴ Pilato ngankonya kabele Yesu, “Bo, nnyangaje lilobe? Nnyowa apabanchalakicha mwe.”

⁵ Nambu Yesu ajangitije lilobe, mpaka Pilato ngaomongwa.

Yesu bunhukumu kuwe

(Matayo 27:15-26; Luka 23:13-25; Yohana 18:39; 19:16)

⁶ Kila mangobu ga mpapala gwa Pasaka, Pilato akiba na lukobo lwa kaleke mpungwa jumwe ojubampaile. ⁷ Kingobu chenie, pakiba na mundu jumwe ojwa kemigwa Balaba, atabigwe mikipungo kwa magambu gu ukoma. ⁸ Kingobu pabakongana bandu nu kunnyopa Pilato batendelange lukobo lwakwe. ⁹ Pilato ngabakonyanga, “Bo, mpalanga nannekelange Nngwana jwa Akayahudi?” ¹⁰ Alenga yene magambu amanyi kutenda akakung'i akolongwa bankamwie Yesu kwakwe kwa magambu ga bwitu.

¹¹ Nambu akakung'i akolongwa ngabakweleke bandu bannyope Pilato banyogole Balaba. ¹² Pilato ngabakonya kabele bandu ba, “Ngoe mpala nantendibo mundu jonjo ojumankemanga Angwana ba Akayahudi?”

¹³ Bandu boa ngabatondobea lilobe kabele, “Mammambe panchalaba!”

¹⁴ Nambu Pilato ngabakonya, “Kwa nike! Atei ubajagani?”

Nambu angweto ngabayanga kulenga kanonoya, “Mammambe panchalaba!”

¹⁵ Pilato apala kaalalila bandu, bai, ngannekeke Balaba apite mikipungo. Ngaamulicha Yesu abambigwe panchalaba.

Akalenda bammeka nhwenyo Yesu

(Matayo 27:27-31; Yohana 19:2-3)

¹⁶ Manjolinjoli ngagampeleka Yesu panganya ja boma, ngabakongana ikuta yoa ya manjolinjoli. ¹⁷ Ngabankwindiya Yesu ngobo ya kingwana, ngabapota luchengo lwa miba, ngabankwindiya umutwe. ¹⁸ Kuboka penia ngabatumbu kunnamukia, “Nname muno Mangwana ba Akayahudi!” ¹⁹ Benia ngabamputa nnai umutwe, ngubunhuni mata, ngaba kilikitila nu kunnitila kunhwenyo. ²⁰ Kuboka pu kummeke nhwenyo

ngubunhwula ngobo ji Kingwana nu kunkwindiya ngobo yakwe kabele. Ngabampeleka kummamba.

Yesu abambigwa panchalaba

(Matayo 27:32-44; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27)

²¹ Undela, ngabankole mundu jumwe ojwakemigwa Simoni, ojwaika kunnyini kuboka kung'onda. Manjolinjoli ngaga nhwamulicha aupotole nchalaba gwa Yesu. Simoni akiba jwa kilambo cha Kulene akiba awawa ba Alekizanda na Lufusi. ²² Benia ngabantola Yesu ngabampeleka mpaka paali papakemigwa Goligota, mana gakwe, paali pi “Kitongo cha Mutwe.” ²³ Benia ngabajiganga kumpe divai ejibatindagine na manemane, nambu jwombe ngakana kunywe jenie. ²⁴ Kuboka penia ngabammambanga nu kubagana ngobo yakwe bene akangweto kukuoma kiumbuumbu bamanye kila mundu chapakupata! ²⁵ Ikiba kindabi nunhwana apabammambanga Yesu panchalaba. ²⁶ Litangacho lya lukumbi lwa jwenio liandikigwe yene, “Nngwana jwa Akayahudi.” ²⁷ Pamwe na jwenio bakabambigwa na akapoki abena jumwe kingonu cha kalelo na jonge kingono cha kangeja. ²⁸ Penia ngagalenganila Majandiko Gachwapi agalenga, “Ngaba mmeka pamwe na akabaja.”

²⁹ Bandu abapetanga paali penia ngabammona Yesu ngabantukana kulenga, “Aha! Nnyenda makabomola Nyumba ja Nnoongo nu kuchenga kwa machoba matatu! ³⁰ Ngoe nhwuluke panchalaba mikikombole mmene!”

³¹ Akakung'i akolongwa pamwe na Akaboli ba Malagilo ga Musa apabammona Yesu ngabalenga, “Ngabakombo bange, nambu aotwije kukikombola mwene! ³² Konda jwenio nga Kilisto Nkomboi, Nngwana jwa Isilaeli! Tum-mone anda aulwike panchalaba, na twe matunhwamina.”

Na baba akabena ababambigwa pamwe na Yesu ba ngabantukana uyo.

Yesu ajomoka panchalaba

(Matayo 27:45-56; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30)

³³ Ikiba saa sita nalumu mpaka saa tisa kimuyo lubendu ngulutanda kilambo choa. ³⁴ Saa tisa kimuyo Yesu ngaguta kwa lilobe likolongwa, ngalenga, “Eloi, Eloi, lama sabakitani?” Mana gakwe, “Nnoongo jwango, Nnoongo jwango, mboni uneka?”

³⁵ Bandu bange abajemangita penia abannyoanga jwenio ngabalenga, “Mpenikie! Ankema Eliya.” ³⁶ Jumwe kati jabe ngabutuka, ngatola litonji ngalichwika musiki, ngalitabalila munnai ngantondobeke anywe ngalenga, “Nyemitulole anda Eliya maika kunhwuluya panchalaba!”

³⁷ Yesu ngaguta kanonoya, ngajomoka.

³⁸ Panjia ja nkati ja Nyumba ja Nnoongo elibagina pa Chwapi ja Nnoongo ngijipachuka ipande ibena kuboka kunani mpaka pae. ³⁹ Kilongoi jwa akalenda ba Loma akiba ajemite nnongi ja nchalaba apalola kiwe chawa Yesu, ngalenga, “Kweli mundu ojo akiba Mwana jwa Nnoongo!”

⁴⁰ Akikege bange bakibanga penia bakalola kutaali, pamwe na benia akiba Maliamu Magidalena na Salome, na Malia amama achoko ba Yakobo na Yusufu. ⁴¹ Benia bankengama Yesu apakiba ku Galilaya na kummegelela. Bange akikege ajingi abaika Kuyelusalemu uyo bakiba penia.

Machiko ga Yesu

(Matayo 27:57-61; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42)

⁴² Ikiba kimuyo apaika Yusufu jwa Alimatayo. Jumwe jwa Libalacha lya chilikali juna Madalaka, jwenio alendela Kingwana cha Nnoongo. Likiba lichoba lya kupanganikia kujimukila Lichoba lya Kupomalela. ⁴³ Yene

ngaika Yusufu mundu ju kilambo cha Alimatayo, akiba jumwe kati ji kikuta kikolongwa jwapata ichima muno. Jwombe uyo alendela kuika kingwana cha Nnoongo. Pemia ngannyendele Pilato pangajogopa ngajopa bampe mmele gwa Yesu ⁴⁴ Pilato ngaomongwa kujoa kita Yesu ajomwike. Ngankema nnenda nkolongwa ngankonya anda Yesu ajomoka tango kindae. ⁴⁵ Pilato apanyoa nnenda nkolongwa kutenda Yesu ajomwike, nganyeketela Yusufu autole mmele gwa Yesu. ⁴⁶ Yusufu ngaemela ngobo nhuu ja kitani ngauluya pae mmele gwa Yesu ngaubiligila chanda. Ngaubeka mulikabuli elikiba liembigwe piliganga, kubokapenia ngalipilimbua libwe likolongwa nnongi ja nniango gu likabuli. ⁴⁷ Maliamu Magidalena na Maliamu amamundu Yusufu ngabapabona pububekite mmele gwa Yesu.

16

Kuyoka kwa Yesu

(Matayo 28:1-8; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10)

¹ Kuboka pi Lichoba li Kupomolela kupeta, Maliamu Magidalena na Salome na Maliamu amamundu Yakobo ngabaeme mauta ga kunungila ibe bukupakaye mmele gwa Yesu. ² Lichoba lya jumapili kindabindabi, ngabajenda kulikabuli, lichoba apalitumbula kupita. ³ Na angweto ngababe bakalengelana, “Mene ojwapa kutubokea libwe paniango gu likabuli?” ⁴ Nambu apabalolanga, ngibilibona libwe liboigwe. Na lyakiba libwe likolongwa muno. ⁵ Apabajingala mulikabuli, ngabammona kakombo jumwe ojwakwindite ngobo nhuu, atamite kingonu cha kalelo, ngabaomongwa muno. ⁶ Nambu kakombo jola ngabalengelanga, “Makaomwangaje,” manyi mampalanga Yesu jwa ku Nazaleti ojwabambigwe munchalaba. Ayokite, abije

pamba. Nnolanga paali apabakiba banng'onakinge. ⁷ Nnyendange makalengelange akinapunji bakwe pamwe na Petulo kutenda apakunnongelanga kwako ku Galilaya. Kwenio mamammona anda apannengelinge.

⁸ Ngababoka pilikabuli pala, bakalendema kukujogopa na mbwele. Bannengalingeje mundu kilebe chochoa, magambu batela kujogopa muno.

Yesu ampiti Maliamu Magdalena
(Matayo 28:9-10; Yohana 20:11-18)

⁹ Yesu kuboka pa kuyoka kindabindabi lichoba lya Jumapili, ngatumbula kumpiti Maliamu Magidalena, Yesu ojwammoita michepela saba. ¹⁰ Maliamu Magdalena ngajabula, ngabalengela abakiba pamwe na Yesu. Bakiba bakakokaleka nu kuguta, ¹¹ na apabannyoa jwenio akalenga kutenda Yesu abi mmomi nu kutenda Maliamu Magdalena ammweni, baamingingije.

Yesu bapiti akinapunji abena
(Luka 24:13-35)

¹² Kuboka penia Yesu ngabapitila akinapunji abena kongo agalambwike kumio. Akinapunji benia bakiba bakajenda kukijiji. ¹³ Angweto uyo ngabajenda, ngabalengela akajabe, nambu angweto uyo baamingingije.

Yesu bapitila akinapunji komi na jumwe
(Matayo 28:16-20; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Itendwa 1:6-8)

¹⁴ Pukujomolela, Yesu ngabapitila akinapunji bakwe komi na jumwe ogubakiba bakalya. Ngabakalapila muno angweto, magambu gwangaamini gwabe nu kutauka kwabe, gambu baamingingeje abakiba bammweni kuboka pa kuyoka. ¹⁵ Ngabalengela, “Nnyendange kudunia joa makatangachange Nhwalo Gwambone ku kila mundu.

¹⁶ Ojwaamini nu kubaticigwa apaukomboligwa, jwanga amini apakuhukumigwa. ¹⁷ Ni iingi yenje ipaukengamana nababa abaamini, ku liina lyango bapakuboya michepela na bapakulongela kilonge kiyono. ¹⁸ Anda bakamwi lijoka andaje banywi kilebe chochoa china uchungu, chabengwaje, bapakubeka maboko gabe panani ja akatamwe, nangweto mabalama.”

Yesu atoligwa kujenda kumbengu

(Luka 24:50-53; Itendwa 1:9-11)

¹⁹ Kuboka pa Nngwana Yesu kujomo kulonge nabo, ngatoligwa kujenda Kumbengu nu kummeka kingonu cha kalelo cha Nnoongo. ²⁰ Akinapunji ngabajenda nu kutangacha kila paali, na Angwana ngabakamwa liengo pamwe na angweto kuchalakicha nhwalo gwenio ku iingi eyikengamana nabo.

Ngindo New Testament 2015

The New Testament in the Ngindo language of Tanzania, 2015
copyright © 2015 The Word for the World

Language: Ngindo

Translation by: The Word for the World

Contributor: The Word For The World

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Dec 2021 from source files dated 30 Nov 2021

d5116cc2-3c1c-51ad-b1b2-7dde35a6f8cb